

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

БРАНИЧ уређује одбор састављен од Владимира Св. Симића,
Др. Видана О. Благојевића и Др. Радоја Ј. Вукчевића, адвоката

САДРЖАЈ:

чланци		
Дали су сви првостепени судови надлежни по старим јавним продајама од Душана П. Мишића, судије Окружног суда за округ београдски	53	Обим вршења права удовичког уживања има се ценити по прописима §§ 374.—385. Грађ. зак., који прописи говоре о службениости уживања у опште од Тих. М. Ивановића, секретара Касац. суда у Београду
Примера закона о радњама од службене односе пензионера запослених у трговачким и овим сличним радњама од Николе М. Радовића, адвоката — Београд	57	74
Грађански парнични поступак у пракси и теорији од Александра М. Мишровића, судије Окружног суда — Ужице	60	76
Однос кућевласника и настојника зграде од Леона Бор. Карића, адвоката — Београд	67	77
Заблуде о етажној својини од Војислава Б. Лукића, адв. приправника — Београд	69	
СУДСКА ПРАКСА		
Давање претходног одобрења за штампање списа од стране државног тужиоца не спада у његову службу функцију, да би услед доцније забране растурања одговарао за накнаду штете од Тих. М. Ивановића, секретара Касац. суда у Београду.	72	78
		Ако је имовина продата двојници, јачи је у своме праву онај купац који је ту имовину пре купио по писмену потврђеном код среске власти од Јована Д. Смиљанића, секретара Касац. суда у Београду
		По § 478. грађ. зак. отац не може, путем тестамена, оставити женском детету више него мушком на рачун законског дела мушког детета од Јована Д. Сми-

Уредништво Бранича налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе и чланке из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

www.unibg.rs

Смљанића, секретара Касац. суда у Београду 82

82 За повраћај мираза жени поред мужа, одговоран је солидарно и свекар као старешина задруге од *Јована Д. Смљанића*, секретара Касационог суда у Београду 84

84 Ако отац у законском року, по § 128. грађ. зак., не поведе спор за доказивање ванбрачности детета, дете се сматра за брачно, без обзира што је у књигама рођених заведено као ванбрачно дете од *Јована Д. Смљанића*, секретара Касац. суда у Београду... .. 86

86 Ако је задруга образована из два мушка члана, па један умре, и остави за наследника кћер, други члан задруге не може се, по § 529. грађ. зак., користити исплатом наслеђа у новцу, пошто је смрћу једног задругара задруга угашена од *Јована Д. Смљанића*, секретара Касац. суда у Београду... .. 89

89 По § 494. грађ. парн. пост. тужилац је овлашћен да предлог за пропуштање учини и на самом рочишту за усмену спорну расправу од *Јована Д. Смљанића*, секретара Касац. суда у Београду 91

91 Уношење постојања терета издржавања, спреме и удомљења у оглас о продаји непокретне имовине, не може створити стварно право, ако то право не постоји и ако није уведено у ви-табулационе књиге од *Јована Д. Смљанића*, секретара Касац. суда у Београду 92

Шофери се сматрају као помоћно особље само онда ако послови које они врше имају везе са организованим радом предузећа од *Јована Д. Смљанића*, секретара Касац. суда у Београду. 95

95 Главни дужник и јемац да ће тај дуг бити о року плаћен не могу бити истовремено утужени и осуђени једном пресудом да дуг солидарно плате, већ прво мора бити утужен главни дужник па тек ако се од њега не може дуг наплатити онда наступа обавеза јемца да дуг плати и да буде за то утужен ако то неће добровољно да плати од *Александра Р. Миловића*, судије Окружног суда у Прилепу 97

97 Једна интересантна одлука из области закона о заштити индустријске својине од *Др. Бор. Д. Петровића*, правног референта Мин. саобраћаја 99

99 ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ПРИКАЗИ

Др. Бор. Д. Петровић: Смендова интеграциона теорија о држави и праву од *Др. Николе Ђ. Симића* 102

102 *Милорад Аншоновић*, адвокат: Das Schweizerische Strafgesetzbuch од *Prof. Thormann-a* и *Prof. Dr. A. V. Qverbeck-a*... .. 103

103 *Др. Видан О. Благојевић*, адв.: Зборник најновијег инвалидског законодавства од *Љубомира Хофмановића* 103

104 НЕКРОЛОЗИ 104

105 САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА 105

106 ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА 106

107 НОВЕ КЊИГЕ 107

Б Р А Н И Ч

Душан П. Мишић, судија Окружног суда за округ београдски.

Да ли су сви првостепени судови надлежни по старим јавним продајама

Као пример за судску праксу изнећемо по овом питању мишљење Касационога суда, апелационога суда, окружнога суда као зборног и појединачног као и гледиште срескога суда.

I.

У смислу §§ 2. и 51. грађ. суд. пост., односно у смислу § 8. зак. о устројству Касационог суда од 1865. год. окружни суд доставио је предмет јавне продаје Касационом суду с молбом за решење о негативном сукобу надлежности и то између окружног суда као колегијалног суда (зборнога суда) и судије појединца окружног суда.

По предмету извршења које је било започето 31. октобра 1936. год. обављена је била јавна продаја на дан 30. марта 1938. год. На ову продају изјављена је жалба (тужба) која је жалба заведена код овога суда. Жалба је изјављена само противу извршног органа.

Актом жалиља је претставила суду, да је имање било продато за 26.100 дин. С обзиром на време продатог имања окружни суд као колегијални, послао је акта ове јавне продаје појединцу окружнога суда, одлуком својом од 7. октобра 1938. год.

Судија појединац вратио је предмет окружном суду II. суд. одељењу налазећи да он није надлежан да решава по том предмету а са разлога:

„Погрешило је то одељење када је овај спис уступило на надлежност судији појединцу.

Ако је тужба за поништај јавне продаје поднета само противу извршиоца јавне продаје, онда се према начелној одлуци опште седнице Касационог суда у Београду, по жалби има одлучити по прописима старог Грађ. суд. поступка. Нови парнични поступак се примењује само у случају да су поред извршиоца јавне продаје тужени и надметачи.

У конкретном случају тужба је поднета само противу извршиоца јавне продаје, те се овај предмет има расправити по прописима старог Грађ. суд. поступка.

Судија појединац надлежан је за расправу спорова о имовинско-правним захтевима, ако спорна ствар у новцу или нов-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

чаној вредности не прелази 30.000 дин. — § 6. (ст. I. грађ. пар. поступка.

Међутим, судија појединац није надлежан да расправља спорове по старом грађ. суд. поступку јер је овај био надлежан, да расправља спорове до 3.000 дин. (чл. 18. Уредбе о убрз. рада) а ти спорови су законом о установљењу среских и окружних судова, пренети у надлежност среских судова.

Са изложеног, враћа се предмет томе оделењу на надлежност“.

Пошто судија појединац није затражио решење поводом овога сукоба надлежности, већ је повратио цео предмет окружном суду, а пошто окружни суд као зборни суд сматра да он није надлежан за решавање по истом предмету — то се доставља цео предмет Касационом суду, с молбом за потребно решење.

Окружни суд као зборни суд није надлежан да решава о предмету ове јавне продаје са следећих разлога:

Надлежни судови по јавним продајама били су првостепени судови, као колегијални, и то до 1. априла 1931. год.

На основу § 7./III. Закона о установљењу среских и окружних судова, ова надлежност после 1. априла 1931. год. прелази на окружне зборне судове (није тада постојао појединац код окружнога суда).

Овако стање задржало се је, до ступања на снагу Грађанског парничног поступка, т. ј. до 1. јануара 1934. год. Према § 2. Увод. зак. за грађ. парн. поступак, престају важити сви закони, уредбе... ако су предмети тих закона обухваћени већ новим Грађ. парн. поступком.

Наравно, ако је Уводни закон изрично задржао неки закон (делимично или у целости) у важности, тај закон, онда, има законску снагу и поред Грађ. парн. поступка. Уводни закон за Грађ. парн. поступак није задржао у снази закон о установљењу среских и окружних судова. Напротив, уводни закон је тај закон знатно изменио, да се не би рекло да га је и укинуо (§§ 2. и 4.).

Врсте судова као и њихова надлежност предвиђене су у грађ. парничном поступку.

Ова је материја била третирана и у Грађ. суд. пост. (од 1884. г.). Према томе одредбе старог Грађ. суд. пост. уколико се одnose на та питања (врсте судова и надлежности) не важе у односу на Грађ. парн. поступак.

Другим речима, од 1. јануара 1934. год. првостепени органи судске власти јесу: срески судови, појединачни окружни судови, зборни окружни судови и т. д. са одређеном надлежношћу из Грађ. парн. поступка.

Ни једним специјалним законским прописом није одређена, по питањима жалби—тужби на јавну продају, надлежност суда, а у времену од 1. априла 1931. год. до 1. јануара 1938. год. Законодавац је другачије поступио, на пр. са споровима о рудничким стварима —§ 7./2. б Закона о установљењу среских и окружних судова.

Поставља се онда питање — ко је имао да решава о јавним продајама после ступања на снагу Грађан. парн.поступка? Ово

WWW.UNILIB.RS

се питање намеће у толико пре, што је начелном одлуком Касационог суда у Београду било расправљено, да предмете ове врсте треба решавати, ако је само тужен извршни орган, по прописима Грађ. суд. поступка који су непосредно везани за материју јавних продаја.

Како су на дан ступања на снагу Грађ. парн. поступка били првостепени судови: срески, зборни окружни, појединачни окружни, трговачки судови и т. д. то су предмети јавне продаје (предње врсте) имали да се доделе у надлежност неким од горњих судова односно свима њима.

Грађанским парничним поступком установљено је, зашто је који од ових судова надлежан. Ту се види, да једни предмети долазе у искључиву надлежност појединих судова, а други, опет, предмети тако зване имовинско-правне природе додељују се свима првостепеним судовима на надлежност.

Пошто јавне продаје припадају врсти спорова имовинско-правне природе, то значи да су по тим предметима надлежни срески судови као и окружни зборни односно окружни појединачни судови у толико пре, када се узму у обзир прописи § 44. т. 10. грађ. парн. поступка и § 46. т. 6. у в. § 6./I. грађ. парн. пост.

По предметима јавне продаје првостепени суд ће се одређивати, према висини правнога интереса.

С обзиром на уредбу о увођењу у живот Закона о извршењу и обезбеђењу, рад по извршењима — где спадају и јавне продаје — има се наставити по досадашњим прописима. Како је судија појединац био надлежан по јавним продајама од 1. јануара 1934. год. — то је по предмету ове јавне продаје надлежан судија појединац окружног суда а не окружни суд као зборни суд.

Касациони суд је расмотрио на основу § 104. Закона о уређењу редовних судова овај негативни сукоб надлежности па је нашао:

Пошто је овде у питању тужба туженог само противу извршиоца јавне продаје, која се по § 504. старог Грађ. суд. поступка расправља по скраћеном поступку, то се иста има расправити по прописима старог Грађ. суд. поступка — 2. члан Уводног закона за Грађ. парн. поступак.

За суђење по овој тужби до установљења среских и окружних судова био је надлежан првостепени суд, а приликом установљења среских и окружних судова предмети ове врсте дати су били у надлежност окружних судова као зборних.

На оцену питања надлежности — без утицаја су прописи новог Грађ. парн. поступка, пошто се ова правна ствар расправља по старом Грађ. суд. поступку Гл. XVIII и по истом надлежан је окружни суд као зборни.

II

Срески суд је одбио своју надлежност и сва акта послао је апелационом суду ради решења питања негативнога сукоба надлежности а на основу ових разлога:

Из списка се види да је тужио Окружном суду Ј. Ш. М., нисара начелства, због неуредне јавне продаје непокретног имања.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Окружни суд својим писмом доставио је тужбу овоме суду на надлежност у смислу §§ 2., 44. и 77. Грађ. п. п., наводећи да су ступањем на снагу Закона о извршењу укинута ранији прописи о надлежности среских и окружних судова, односно прописи § 7. Закона о установљењу среских и окружних судова, па је, према томе, за правну ствар надлежан срески суд с обзиром на њену вредност.

Међутим, овај суд налази да предње схватање окружнога суда није на закону основано. Противно окружном суду, овај суд сматра да је за расправу и пресуђење спорова због неуредне продаје у смислу §§ 501.—509. старог Грађ. судског поступка, а следствено томе и за предњу правну ствар надлежан окружни суд, без обзира на вредност спора, и то са ових разлога:

Српски Грађ. судски поступак садржи у себи прописе како о суђењу у грађанским парницама (грађански судски поступак у ужем смислу) тако и прописе о извршењу судских одлука, т. ј. прописе за које данас имамо посебан закон о извршењу и обезбеђењу (Грађ. суд. поступак у ширем смислу).

Тачно је да су према чл. 2. Уводног закона за Грађ. парн. поступак престали важити сви прописи ранијих закона у предметима који су уређени југословенским Грађ. парн. поступком. Но пошто југословенски Грађ. п. п. ништа не говори о споровима о којима говре прописи §§ 502.—509. српског Грађ. судског поступка, јасно је да прописи који се односе на ову врсту спорова остају и даље на снази.

Тужбе због неуредне јавне продаје у смислу §§ 501.—509. Грађ. суд. пост. нису ништа друго до једно правно средство у поступку извршења по старом закону. И докле год управне власти не буду окончале извршења која су започеле по старом срп. Грађ. суд. поступку као извршне власти, и докле год по таквим извршењима буде било тужби због неуредне јавне продаје, остаје надлежност окружнога суда за расправу и пресуђење таквих тужби т. ј. остају на снази прописи §§ 501.—509. срп. Грађ. суд. поступка и прописи §§ 5. и 7. Закона о установљењу среских и окружних судова на подручју апелационог суда у Београду.

Овакво становиште овога суда заснива се на пропису чл. 27. Уредбе о увођењу Закона о извршењу те је са изложеном а на основу §§ 39., 41./I. и 42. Грађ. п. п. ваљало донети закључак као напред.

Апелациони суд је усвојио гледиште срескога суда и дао је ово образложење:

Из списка се види да је оспорена јавна продаја извршена јуна 1935. год. а да је тужба због њеног поништаја примљена у суду на дан 24. априла 1937. год. Према томе, рад на овом предмету започет је много пре ступања на снагу Закона о извршењу и обезбеђењу и вођен је по наређењима Грађ. суд. поступка. Стога се рад по овом предмету треба окончати по наређењима која су важила у времену њеног постанка, поред осталих и по § 7. Закона о установљењу среских и окружних судова. Све ово у толико пре, што и члан 27. Уредбе о увођењу Закона о извр-

www.шeнђy.s и обезбеђењу предвиђа овај случај и продужује надлежност окружног суда за започете предмете...

Сматрамо да је изгубљено из вида, нарочито код виших судова следеће:

1) Од 1. јануара 1934. год. постоје ови првостепени судови: срески, окружни зборни и окружни појединачни судови и т. д.;

2) Да је њихова надлежност одређена само Грађ. парн. поступком;

3) Да су они на основу Грађ. парн. поступка надлежни и за спорове које посебни законски прописи стављају у њихов делокруг;

4) Да, почев од 1. јануара 1934. год., ни једним законским прописом спорови по јавним продајама нису стављени у изричну и искључиву надлежност колегијалних (зборних) окружних судова;

5) Да су ови спорови имовинско-правне природе а за те спорове надлежни су сви првостепени судови (које смо навели);

6) Ако су по неком законском основу надлежни окружни као зборни судови за старе јавне продаје — по том истом основу надлежни су срески и окружни појединачни судови за ту врсту спорова.

Никола М. Радовић, адвокат — Београд.

Примена закона о радњама на службене односе пензионера запослених у трговачким и овим сличним радњама

Није мали број оних државних чиновника, који су пре времена изашли из државне службе и добили пензију. То су махом људи који су могли да послуже држави још читав низ година с обзиром на своје физичке и интелектуалне способности. Њихово стављање у стање покоја није диктовано никаквим нарочитим интересима службе, напротив правилно схваћени интереси ове захтевали су да се ти људи задрже и даље у служби државе.

Без икаквог даљег коментара, који би се могао дати тим и таквим појавама, ми одмах прелазимо на оно што нас овде интересује и што нам је заиста и дало повода за расправљање овде постављеног правног питања.

Мали приходи и тешки услови живота натерали су један велики број пензионисаних државних службеника да траже упослења и зараде код разних установа, које подлежу с обзиром на своје пословање под одредбе Закона о радњама. То њихово упослење само по себи ствара читав низ нових службено правних односа, дакле односа којима се регулише положај службопримца према службодавцу и обратно.

Ван сваког је спора да то ново упослење пензионисаних државних службеника заузима њихову целокупну привредну делат-

ност, и да ова нема никакве везе са ранијим пословањем државног службеника док се он налазио у државној служби.

Питање се поставља: шта је сада главно занимање тог некадашњег државног службеника, који је као пензионер упуслен у једној установи подложној Закону о радњама и да ли се на дотично лице и његов службени однос могу применити прописи дотичног закона.

Пре одговора на то питање потребно је извести на чисто извесне ствари.

Тако пре свега треба објаснити шта се подразумева под појам занимања једнога лица, и какви све услови зато треба да се стекну. Ово због тога што је примена наређења Закона о радњама у колико се ова односе на регулисање службених односа између службодавца (имаоца радње) и службопримца везана искључиво за редовно упуслење односно главно занимање лица, којима је поверена извесна служба у радњама или пак предузећима подложним Закону о радњама. Из самих одредаба §§ 206 и 324 дотичног закона то се најбоље да видети. Да би се могло говорити о правној могућности примене наређења Закона о радњама на овде изложене службене односе треба рашчланити и подробно анализирати сам појам занимања. Тек онда када изведемо на чисто шта чини суштину занимања једног лица и какви се реквизити за то траже, може бити говора о правној могућности примене Закона о радњама и на случајеве уређења службених односа где је у питању службопримац пензионисани државни службеник.

У обичном и то свакодневном животу чујемо врло често речи којима се означају разне врсте занимања као што су: земљорадник, занатлија, адвокат, лекар, инжињер, трговац, индустријалац и т. д.

Свака врста занимања има своје звање, свој круг рада и своје посленике.

По економском принципу поделе рада свако се лице бави једном одређеном врстом посла, коме природно посвећује и целокупну привредну делатност свога бића. То активно везивање појединаца за једну одређену врсту рада мора бити стално и постојано. Оно пак привремено и повремено обављање извесних радња од стране појединаца не може да послужи као критериум за утврђивање самог појма занимања. На пример један деловођа сеоске општине, чији је рад углавном везан за канцеларијску општинску службу, с времена на време узме плуг и волове па оре своју њиву и повремено ради и друге пољске радове. Исти је случај и са свештеником и учитељем, који на селу живе и с времена на време, дакле у слободним часовима када не врше службу, обрађују своју земљу. Ни један ни други ни трећи неће бити по занимању земљорадник. Ово због тога што је обрада земље код сваког од њих повременог и привременог карактера. Међутим та и таква запослења која немају карактер сталности, нити пак заузимају читаву привредну делатност појединца, немају потребних услова за утврђивање једне одређене врсте занимања.

Без тих битних реквизита, који треба да се стекну у једном даном случају не може бити ни речи о постојању једне преде-

љене врсте занимања. У ствари занимање једног лица чине скуп свих активних радња, које претежно заузимају читаву привредну делатност појединца и обављају се редовно и стално. Дакле занимање једног лица јесте огледало његовог рада и пословања, слика његовог бића како активно делује у садашњости. Према врсти рада, према обиму самог пословања и према бројности активних радња појединаца, одређује се у главном и његово занимање. То пословање треба да претставља збир свих активних радња, које појединац врши у садашњости. Само она врста рада за коју је претежно везана целокупна привредна делатност појединца под видом сталног упослења у садашњости опредељује његово главно занимање.

Свако пословање које појединац врши у виду једног сталног занимања донеси и извесне користи, које се јављају у разним облицима. Најчешћи облик у коме се та корист јавља за појединце јесте плата. Под платом пак подразумева се награда, која се даје појединцу, било дневно, било недељно, петнаестодневно или месечно, за рад односно његово пословање.

Код државе, појединци као државни службеници добијају своју награду за рад у виду плате. Давање те плате од стране државе условљено је давањем рада од стране појединца као државног службеника. Дакле у овом случају плата је еквивалент рада или пак обратно. Чим тај рад престане, сем случаја болести за извесно законом установљено време, онда сасвим природно и плата престаје. Та плата која се даје државном службенику као награда за рад у садашњости јесте доказ његове пословне делатности из које углавном и резултира и појам самог занимања.

И док плата која се даје државном службенику претставља награду рада у садашњости, дотле пензија претставља посебну врсту награде рада из прошлости. По свом карактеру сама пензија, која се даје као посебна врста награде за рад из прошлости, не може да задовољи суштину коју у себи садржи сам појам занимања. На име битност занимања односно самог појма као таквог чини скуп свих активних радња једнога лица у садашњости. Како пак пензија није награда којом се хоноришу активне радње из садашњости, то она не може бити ни мерило за одређивање занимања лица садашње пословне активност. Ово због тога што та награда није накнада за рад лица у садашњости, већ извесно признање државе дато појединцу путем закона за некадашњи рад у прошлости.

Јасно је из свега овога да се по раду из прошлости или пак по раду у будућности не може ценити нити одређивати главно занимање једнога лица. Једино и правилно мерило за изналажење једне врсте занимања јесте рад и пословање појединца у садашњости. То пословање, тај сталан рад који појединац претежно обавља јесте права слика његовог занимања.

Из свега овога што је овде изложено наш би одговор био на постављено питање, да за пензионере запослене у установама, које потпадају под Закон о радњама, у колико се тиче регулисања њихових односа службе према послодавцу важе прописи Закона о радњама. Сама пак чињеница што лице упослено у једној

од привредних институција прима редовно поред плате, која му се даје као награда за рад у садашњости, и пензију од државе као награду за свој рад у прошлости, без икаквог утицаја је на одређивање појма самог занимања. Ово због тога што се то занимање одређује према природи посла који дотично лице редовно и стално обавља и чему оно посвећује сву своју привредну делатност.

Повод овом нашем чланку дао је један спор у коме су и Срески суд и Окружни суд стали на једно погрешно гледиште да се на пензионере запослене у установама које подлежу Закону о радњама не могу применити одредбе дотичног закона. У образложењу своје одлуке Окружни као призивни суд између осталог наводи и ово: „...Пошто је тужилац пензионер, које се занимање има сматрати као главно „...“, па тужиоца са том мотивацијом одбија од тужбених захтева. Као што се види из оваквог образложења и првостепени и призивни суд погрешно су схватили појам занимања код пензионера дакле пензионисаног државног службеника, који је ступио у приватну службу и за ову везао све активне радње своје пословне делатности.

До оваквог погрешног закључка о својству занимања једног пензионисаног државног службеника, који је упослен у једној установи подложној Закону о радњама и Окружни и Срески суд дошли су само због тога, што су побркали појам награде, која се даје у виду пензије за рад из прошлости са појмом занимања, које је огледало фактичког рада и пословања у садашњости.

Александар М. Мишровић, судија Окружног суда — Ужице.

Грађански парнични поступак у пракси и теорији

Окружни суд у Ужицу, као парнични суд, у правној ствари Р. М. противу М. Г. због повраћаја земље, вредност 15.000 динара, пресудом својом По 18/37. од 2. децембра 1937. год. одбио је тужиоца Р. М. од тражења са разлога:

„На основу проведених доказа утврђује се да је спорно: да ли је тужилачка странка спорно имање у 1925. год. дала туженику у реум и ако јесте — да ли је то могла учинити с обзиром на § 471. Гр. с. п., или га је пак тада отуђила — продала туженику.

Прелазећи на оцену спорног питања суд је нашао, да су чињенични наводи тужилачке странке у погледу тврђења да је тужилац у 1925. год. спорно имање дао туженику у реум за цену од 1200. динара — истинити, али се ипак није могло удовољити тужбеном тражењу. Ово стога, што је самим признањем тужене странке на расправном записнику од данас — § 362. Гр. п. п. несумњиво утврђено, да је спорно имање тужилац дао туженику у 1925. год. у реум са правом искупа до 1928. год., што ако не би учинио — спорно имање прелази у својину. Овај факат утврђен је и исказима испитаних сведока: М. М и С. М., којима суд

У смислу §§ 368. и 420. Гр. п. п. поклања веру. Али тужилац није исплатио свој дуг туженику у 1200 динара те према томе нема право на повраћај залогe — спорног имања све дотле док туженику не поврати од истог узетих 1200 динара — §§ 324. и 325. Гр. зак.

Истина закон не предвиђа специјално уговор о реуму, али га и не забрањује — § 843. Гр. зак., па се стога расправа спорног питања има и учинити по §§ 324. и 325. Гр. зак. Према томе залог има остати све дотле док се дуг у 1200 дин. не наплати, када залогa по напред наведеним зак. прописима има престати, па кад тај случај још није наступио, онда је ваљало пресудити као у диспозитиву — § 368. Гр. п. п.

Приговор тужилачке странке да тужилац није могао дати у реум спорно имање туженику због немања наглавице — суд налази да је неуместан и без утицаја на спорну ствар. Ово стога, што је према напред утврђеном чињеничном стању несумњиво утврђено, да је тужилац дао туженику спорно имање у реум, а реумом не врши се отуђење спорног имања према § 843. Гр. зак., па стога суд налази да није ни дужан водити рачуна о наглавици у смислу § 471. Гр. с. п. Ово утолико пре што је наређење § 843. Гр. зак., којим је забрањено да поверитељ може по истеку рока залогa за себе задржати, јавног карактера и суд на њега пазити по званичној дужности.

Најзад, суд налази да је неуместан и приговор тужене странке: да је тужбено тражење неумесно стога што је она поднетим квитама доказала, да је спорно имање тужилац продао туженику, а не дао у реум. Ово стога, што се из саме поднете квите од 1. марта 1925. год. види, да су парничари закључили некакав уговор о спорном имању, али не уговор о продаји према §§ 641. и 642. Гр. зак. Овај уговор баш по самој наведеној квити сличан је уговору о реуму, те стога и суд узима да је закључен уговор о реуму а не о купо-продаји. Уосталом да је закључен уговор о реуму а не продаји утврђено је самим признањем тужене странке на данашњој расправи, које се признање слаже са исказима испитаних сведока — §§ 368., 362. и 423. Гр. п. п.“

По изјављеном призиву тужилачке странке, Апелациони суд у Београду пресудом својом Пл. 220/38. од 12. фебруара 1938. год. уважавајући призив, преиначио је побијану првостепену пресуду и пресудио:

„Уговор о реуму закључен између тужиоца Р. М. с једне, и туженога М. Г. с друге стране, односно спорне парцеле постојеће у атару села . . . , — раскида се и налаже се туженом М. Г. да спорну парцелу врати тужиоцу Р. М. и накнади му парничне трошкове код оба суда у износу 1.100 (хиљаду сто) динара, — све то у року од 15 дана по правноснажности ове пресуде под претњом принудног извршења“, — са разлога:

„Кад се из расправног записника од 2. децембра 1937. год. По 18/37.-6. види да је заступник тужене стране изјавио да је тужени Г. дошао до спорног имања на основу уговора о реуму, а из уверења општине Г. бр. 1192 од 29. августа 1937. год. види се да тужилац Р. нема довољно земље за уживање колико му

штити § 471. Гр. с. п. онда је суд првога степена погрешно кад је нашао да се на конкретан случај не може применити § 471. Гр. с. п. због тога што давање у реум не води отуђењу, јер Апелациони суд налази да се § 471. Гр. с. п. као пропис јавноправног карактера, протеже и на уговор о реуму, пошто и реум претставља ако не коначно, оно привремено отуђење добара — т. 11. Правила Министарства правде од 4. фебруара 1874. год. бр. 354. уз § 471. Гр. с. п.

Међутим, кад је већ суд првога степена, полазећи са погрешног становишта да у овоме случају нема места примени § 471. Гр. с. п. правилно нашао да тужени, с обзиром на изречан и јасан пропис § 843. Гр. зак. не може задржати спорно имање, онда је већ и са тога разлога био дужан да удовољи тужбеном захтеву, а не да тужиоца одбије због тога што није доказао да је примљених 1200 динара вратио туженоме.

Ово гледиште Апелациони суд поткрепљује том околношћу што тужени ни у једном тренутку овога спора побијајући тужбени захтев, није истакао противтражење у овој или оној висини, у овом или оном правцу, да би суд по службеној дужности морао да о томе противтражењу води рачуна — § 501. Гр. п. п.

Код таквог стања ствари, а с обзиром на предње разлоге о примени § 471. Гр. с. п. на конкретан случај, Апелациони суд је позив тужилачке странке уважао и пресуду суда првога степена преиначио као у диспозитиву“.

По изјављеној ревизији тужене стране, Касациони суд закључком својим Рев. 734/38. од 18. августа 1938. год. уважавајући ревизију тужене стране, укинуо је позивну пресуду и предмет вратио истом суду на нову расправу и одлуку, — са разлога:

„Оцењујући ове ревизијске наводе Касациони суд налази, да тужилац тражи раскинуће уговора о реуму, а тужени наводи да овде није уговор о реуму већ о продаји и куповини, за које наводе постоје докази обеју страна.

По § 641. Гр. зак. уговор о продаји и куповини је такав уговор којим се каква ствар за неку одређену цену у новцу другом уступа.

По § 843. Гр. зак. реум је чист уговор о зајму — § 593. Гр. зак. обезбеђен залогом непокретног имања.

Призивни суд акцептирао је чињенично стање првостепене пресуде, које је засновано на доказима обеју страна, али у чињеничном стању није изнето у смислу предњих прописа материјалног Грађ. законика, да ли су парничари закључили уговор о реуму или уговор куповине и продаје са правом откупа у смислу §§ 661. и 662. Гр. зак., који имају више сличности.

Истина првостепени суд налази, да је закључен уговор о реуму али не даје детаљније образложење из којих доказа и зашто изводи да је спорни уговор зајам и реум. Ово је нарочито потребно зато што исправе тврде једно, а сведоци противно.

Сем тога заштита из § 471. тач. 4. Гр. с. п. односи се само на онај простор земљишта који тужилачкој страни недостаје, а не може се уговор раскидати у целини, те је при примени овога

прописа у чињеничном стању тај недостатак законског минимума потребно утврдити.

У оба случаја било да је уговор продаје-куповине са правом на откуп или реум, суд је био дужан да донесе и одлуку о повраћају новаца датих тужиоцу, јер по § 915. Гр. зак. при раскиду уговора ствар се враћа у пређашње стање по коме повраћај датог новца бива као последица самог раскинућа.

Са наведених разлога, а на основу § 597. т. 3. и 4. Гр. п. п. у вези § 604. од. 4. Гр. п. п. Касациони суд је донео диспозитивну одлуку“.

По пријему предмета са наведеним закључком Касационог суда, Апелациони суд у нејавној седници дана 27. септембра 1928. г. Пл. 220/38. донео је овај закључак: „Да се призив тужилачке стране уважи, нападнута пресуда Окружног суда у Ужицу од 2. децембра 1937. год. По. 18/37. укине и предмет врати првome суду на поновно разматрање и одлуку“, — са разлога:

„Кад се из акта спора види, да је тужилачка страна тужбом својом и у току првостепеног поступка захтевала, да суд пресудом својом раскине уговор о реуму, закључен између парничара у 1925. год. а тужена страна истицала, да овде није у питању уговор о реуму, већ уговор о купо-продаји, — па су обе стране у овоме смислу поднеле и доказе, — онда је првостепени суд био дужан да утврди, да ли су парничари закључили уговор о реуму или уговор о куповини и продаји са правом откупа у см. §§ 661. и 662. Грађ. зак. Истина првостепени суд у разлозима своје пресуде налази, да је између уговорних страна закључен уговор о реуму, али не даје детаљније образложење, из кога доказа и зашто изводи, да је спорни уговор зајам—реум. Тим пре, што исправе, поднете у спору, тврде једно, док сведоци противно установљују, — па је потребно ово питање прецизно расправити.

Исто тако суд је погрешно, када се није упустио у утврђивање величине недостатка законског минимума, који тужилачкој страни недостаје до оног износа, кога штити пропис § 471. Г. с. п., будући да се заштита из § 471. тач. 4. Г. с. п. односи само на онај простор земљишта, који тужиоцу недостаје, те се и закључени уговор — био он уговор о реуму или уговор о купо-продаји — може раскинути само у том делу, а не у целини, — како то тражи тужилац.

У оба пак случаја, односно било да је у питању уговор о купо-продаји са правом на откуп или реум, суд је био дужан да донесе и одлуку о повраћају новаца датих тужиоцу, јер по § 915. Грађ. зак. при раскиду уговора ствар се враћа у пређашње стање, те повраћај датог новца наступа као последица самог раскинућа.

Па када суд није поступио онако, како је био дужан да учини, — онда његова пресуда није на закону основана и зато је призивни суд, уважавајући призивне наводе, исту укинуо — § 571. тач. 9. Гр. п. п.

Изнети разлози Касационог суда, са којих је укинута привна пресуда, не могу се примити као исправни, јер исти, по моме мишљењу, немају ослоња у Гр. п. п.

Пре него што будем указао, по моме мишљењу, на неисправност ових разлога, укратко ћу изложити чињенично стање првостепене пресуде, да би и читаоци могли дати своју реч по овој правној ствари.

Тужилац је у тужби навео, да је дао туженику у 1925. год. спорно имање у реум за 1200 динара, па како није могао отуђити ово имање услед немања довољно земље за уживање — § 471. Гр. с. п., то је тражио да суд пресуди: Уговор о реуму закључен између парничара раскида се и туженик је дужан вратити спорно имање тужиоцу и т. д. За доказ овога тражења понудио је сведоке.

Туженик преко свога заступника у одговору на тужбу навео је, да не признаје тужбено тражење, јер је спорно имање његова својина, па је тражио да се тужилац одбије од тужбеног тражења.

Међутим, на првој усменој расправи туженик је поднео две квите за доказ, да је спорно имање купио од тужиоца у 1925. год. наводећи, да је исто тада било способно за отуђење, те је суд донео доказни закључак да се изведу предложени докази од обеју парничних странака, који су докази и изведени читањем поднетих квита од тужене стране и саслушањем сведока тужилачке стране. На другој усменој расправи, када су саслушани сведоци тужилачке стране, тужилачка страна предложила је да се саслуша и сведок Н., који је писао поднете квите—исправе од тужене стране, а који би имао да докаже да спорно имање није продато, без обзира на садржину квита—исправа тужене стране, већ да је дато у реум туженику. Извођењу овога предложенога доказа противио се заступник тужеников и навео: „Противим се позивању и саслушању сведока Н. предложеног од тужилачке стране, јер тужени је дошао до спорног имања на тај начин што је уговором о реуму условљено да реум пређе у својину ако га до 1928. год. тужилац не искупи. Према томе овај би сведок имао да сведочи о ирелевантним чињеницама“.

После овакве изјаве тужене стране — предложени доказ од тужилачке стране није ни извођен, те је према овако изнетом чињеничном стању и донета пресуда првога и другог суда са разлога изнетих уз исте.

У § 597. Гр. п. п. лимитативно су наведени разлози са којих се може тражити ревизија, а са других разлога, сем наведених у овом §, ревизија је недопуштена. Према томе ревизија се не може тражити због нетачне оцене доказа, пошто овај разлог није предвиђен у § 597. Гр. п. п.

Касациони суд је укинуо привну пресуду са разлога из тач. 3. и 4. § 597. Гр. п. п. Међутим о постојању ревизијског разлога из тач. 3. § 597. Гр. п. п., по моме мишљењу, не може бити речи, јер се привна пресуда очигледно не заснива на чињеничној претпоставци, која стоји у противречности са парничним списима првога или другог суда.

Према чињеничном стању у првостепеној пресуди утврђено је, да је тужилац у 1925. год. дао спорно имање туженику у реум за 1200 динара с тим, да он — тужилац има право повратити ових 1200 дин. туженику до 1928. год. и узети земљу, а упротивном да туженику остане у својину спорна земља. Ови чињенични наводи утврђени су исказима испитаних сведока тужилачке стране, а поред тога и признањем тужене стране на расправном записнику од 2. децембра 1937. год., које је чињеничне наводе суд у смислу §§ 423., 362. и 368. Гр. п. п. ценио по своме слободном уверењу и нашао да су они истинити, наводећи разлоге зато. На овако утврђено чињенично стање позвао се и призивни суд при доношењу своје пресуде — §§ 592. од. I. и 594. од. II. Гр. п. п.

По § 362. Гр. п. п. чињенице, које тврди једна странка, не треба доказивати, уколико их је противна странка изреком признала на усменој расправи. Па кад је сама тужена страна тврдила сагласно са тужиоцем, да је до спорног имања дошла по основу реума од тужиоца, онда се не може никако прихватити разлог Касационог суда, да први суд није дао детаљније образложење из којег доказа и зашто изводи да је спорни уговор зајам—реум, а не уговор куповине и продаје са правом откупа из §§ 66. и 662. Грађ. зак., кад сведоци тврде једно, а исправе друго. Овај разлог Касационог суда стајао би само онда када не би било изречног судског признања тужене стране, да је до спорног имања дошла по уговору о реуму, који је чињенични навод суд у смислу §§ 362. и 368. Гр. п. п. морао сматрати за истинит пошто је сагласан са тврђењем противне стране, јер је диспозитивно право саме странке да призна једну чињеницу па ма била и штетна по исту. Ово утолико пре што се овим признањем не тангира јавни интерес, у ком случају оно за суд не би било обавезно. Дакле, први је суд био принуђен да прими као истинита тврђења тужилачке странке, да је спорно имање дала туженику у реум, а не продала, пошто је ово признала тужена страна, јер други доказ о томе није ни дозвољен према § 362. Гр. п. п.

Парнични суд ценио је и поднете исправе од тужене стране, на које се позива Касациони суд, и дао је разлоге зашто није стекао уверење да је истима утврђено, да је у конкретном случају у питању уговор куповине и продаје, а не уговор о реуму. Ове исправе без сумње су приватне исправе из § 390. Гр. п. п., против којих је допуштен противдоказ. Па кад је тужилачка страна истакла противдоказ против ових исправа **саслушањем** сведока Н., коме се противдоказу противила тужена страна, признавајући чињенице које би имао да сведочи сведок Н., — онда је суд по § 368. Гр. п. п. по својој слободној оцени ценио доказну моћ ових исправа и нашао, да овим исправама није утврђено да је туженик дошао до спорног имања на основу куповине, без обзира на оно што се у истима тврди.

По § 597. тач. 3. Гр. п. п. оцена доказа, односно чињеничних навода од стране призивног суда не може бити предмет побијања, јер суд доказе, односно чињеничне наводе цени по своме слободном уверењу уколико законом што друго није наређено

— §§ 368. и 362. Гр. п. п.; а слободно уверење суда уопште се не може нападати ниједним правним леком па ни ревизијом. Према томе Касациони суд као ревизијски суд везан је за оно што је утврђено у призивној пресуди, па макар оцена доказа, односно чињеница призивног суда била и погрешна, јер утврђена чињеница у првостепеној пресуди, односно призивној пресуди очигледно нису у противречности са парничним списима првога или другога суда.

По § 843. Грађ. зак. уговор о реуму је дозвољен, али побочни уговор уз уговор о реуму, који предвиђа у случају неисплате — повратка узете суме повериоцу до реченог времена — да залога — земља остане у својину повериоцу, — не важи. Па кад је према наведеном утврђено, да је тужени дошао до спорне земље по уговору о реуму, онда побочни уговор уз овај уговор о реуму по коме туженику има да остане у својину спорна земља, ако му тужилац не врати узетих 1200 динара до краја 1928. год., — по наведеном законском пропису не важи. Стога је, мислим, призивни суд правилно пресудио кад је удовољио тужбеном тражењу.

Без сумње првостепени суд је погрешно кад није на основу утврђеног чињеничног стања у својој пресуди удовољио тужбеном тражењу, а тужиоца на основу § 915. Грађ. зак. осудио да врати туженику узетих 1200 дин.; а призивни је суд погрешно што није и тужиоца осудио да врати туженику 1200 дин. по наведеном законском пропису. Међутим, овај недостатак призивне пресуде могао се допунити и без ништења исте од стране Касационог суда према § 604. Гр. п. п., пошто допуна поступка према утврђеном чињеничном стању није била потребна.

Што се тиче питања да ли је у конкретном случају повређен § 471. Гр. п. п. — мислим, да је то сасвим ирелевантно с обзиром на призивну пресуду, којом је утврђено да је у питању уговор о реуму, а не о куповини и продаји. Ово тим пре кад се тужбом тражи раскид раније склопљеног уговора о реуму, а не закључује се уговор па да суд води рачуна по званичној дужности о § 471. Гр. п. п. као пропису јавноправног карактера.

Исто тако неможе се побијати оцена доказа ни ревизијским разлогом из тач. 4. § 597. Гр. п. п., те, мислим, да је позивање Касационог суда у свом закључку и на овај ревизијски разлог — неосновано, јер се пресуда призивног суда не оснива на погрешној правној оцени ствари према утврђеном чињеничном стању у истој, које је чињенично стање обавезно и за ревизијски суд, па је, према томе, и оцена доказа призивног суда обавезна за ревизијски суд. Ревизијски разлог из тач. 4. § 597. Гр. п. п. стоји, по моме мишљењу, само утолико што призивни суд на утврђено чињенично стање у својој пресуди није применио и § 915. Грађ. зак. т. ј. што није осудио и тужиоца да поврати туженику 1200 дин., те је Касациони суд утолико могао преиначити призивну пресуду у смислу § 604. Гр. п. п. и тако правилно применити материјални закон на утврђено чињенично стање у призивној пресуди. Ово утолико пре што не стоји недостатак призивног по-

Уступка па да би била потребна нова расправа ради разјашњења спорне ствари.

Апелациони суд, коме је ствар враћена, у смислу § 605. Гр. п. п. везан је у даљем поступку и одлучивању за изнето правно схватање у закључку Касационог суда, којим је укинута позивна пресуда, те је својим закључком укинуо првостепену пресуду и ствар вратио првостепеном суду на нову расправу и одлуку са разлога изнетих у закључку Касационог суда, које је он као позивни суд акцептирао. Међутим, ја мислим и мимо § 605., односно § 593. од II Гр. п. п. да напред изнето правно схватање позивног суда није обавезно за првостепени суд, јер је ово правно схватање погрешно са разлога већ напред изнетих, пошто оно нема законског ослоњања према утврђеном чињеничном стању у првостепеној пресуди, које је остало непромењено и код позивног суда.

Најзад, мислим да је закључак Апелационог суда по § 571. тач. 9. Гр. п. п. ништаван, јер диспозитив истог сам себи противречи. Према диспозитиву овога закључка првостепена се пресуда укида и предмет враћа првоме суду на поновно расправљање и одлуку, позивајући се у разлозима истог на § 571. тач. 9. Гр. п. п. Дакле, очигледно је да овај закључак сам себи противречи, јер пресуда првостепеног суда није ништавна према разлозима Касационог суда, па не може бити ништавна ни по разлозима позивног суда, те је утолико погрешно примењен § 571. тач. 9. Гр. п. п. Према разлозима у овоме закључку могло би бити речи о неком позивном разлогу из § 590. Гр. п. п. те је позивни суд могао укинути првостепену пресуду и ствар вратити првостепеном суду на поновну расправу и одлуку само на основу § 593. Гр. п. п., а никако на основу § 571. тач. 9. Гр. п. п. кад пресуда првостепеног суда није укинута као ништавна.

Из досадашњег разлагања, по моме мишљењу, да се видети да се пракса са законом не слаже, па би ме радовало да чујем мишљење и других по овој правној ствари.

Леон Бор. Карић, адвокат — Београд.

Однос кућевласника и настојника зграде

— Једно питање које треба решити —

Да је наш нови грађански парнични поступак, у свом трећем отсеку §§ 655—671 који говори о „поступку у споровима који проистичу из порабних уговора“, непрактичан и несавремен то је чињеница о којој се скоро сви правници слажу тако да је и тај део поступка много критикован.

У вези са тим делом поступка циљ ми је да у овом кратком чланку укажем на једну аномалију која се појављује код решавања односа између кућевласника и настојника зграде.

Према једној наредби Управника Града Београда, свака зграда мора да има и свог настојника т.ј. лице које ће се бринути

о одржавању реда и чистоће у згради. Поступајући по тој наредби а и сама потреба је то налагала, власници зграда су ангажовала она лица која су вршила дужност настојника зграде.

Пошто је нарочито у Београду број тих лица огроман то је постојала потреба међу њима да се удруже и да створе удружење настојника зграда. Поред тога и сама полицијска власт сматрала је да је то једна врста професије те је тражила од сваког настојника зграде да прибави нарочиту дозволу за такву врсту рада.

Као што се види током времена створио се један кадар људи који су се са правом скупили да у даним тренутцима заштите своје интересе ако би били угрожени ма од кога а нарочито од стране кућевласника који су се исто тако удружили и створили своје удружење ради заштите интереса свију кућевласника.

Међутим у њиховим односима нарочито од ступања у живот новог грађанског парничног поступка створио се један сукоб који треба на сваки начин решити.

Овај сукоб који нарочито толерише настојнике зграда састоји се у овоме:

Настојници зграда приликом пријема дужности обично се усмено споразумевају са кућевласницима о њиховим заједничким односима. Ти односи могу да се у главном манифестују у два вида:

1) Да је дужност настојника да преко целог дана надзиравају над зградом а као накнаду добијају месечну плату и бесплатан стан (то је случај код већих зграда).

2) Да не буду везани за зграду већ да исту повремено надзиравају а као накнаду добијају само бесплатан стан и неку напојницу (то је случај код мањих зграда). Ови настојници имају свој свакидашњи редован посао а воде рачуна о згради само у часовима слободног времена.

Дакле то су два случаја који се често јављају у уговорном односу између кућевласника и настојника зграде.

Према овоме видимо да се настојник зграде појављује према кућевласнику прво као послопримац према послодавцу и друго као закупац према закуподавцу.

Код првог случаја, код односа кућевласника према настојнику одн. послодавца према послопримцу, приликом ступања на дужност они обично не начине никакав писмени уговор тако да се код њих у погледу отказа службе поставља питање како ће се ово третирати и решити. Пошто њихове односе није нормирао ни један законски пропис то се, по моме схватању, њихов однос има решити исто тако као и однос послопримца према послодавцу с тим да се има сматрати настојник зграде као неквалификовано особље те је за њих рок отказа 14 дана.

У другом случају настојник зграде се појављује према кућевласнику као закупац према закуподавцу те би тај однос и сукоб који би се појавио имао решити према општим прописима из парничног поступка који говори о „поступку у споровима који проистичу из порабних уговора“.

Ми знамо шта значи тај поступак и колико он може да буде неефикасан за кућевласника који је отказао своме настојнику службу. Према првом случају настојник зграде морао би да

напусти службу као настојник одмах по протеклу отказног рока од 14 дана. Сада се поставља питање: *шта ће бити са настојником зграде ако се, примајући отказ као службопримац, не буде иселио из стана?*

У овом случају кућевласник нема никакве могућности да га исели истог дана када му и рок отказа истиче већ је потребно да му легалним путем откаже закуп третирајући га као закупца, при томе водећи рачуна о роковима из § 655 гр.п.п. Претпостављајући да настојник зграде не жели да се исели, у томе се и састоји тај сукоб, он ће се послужити тада свима оним средствима које му закон пружа а то су као што знамо: приговор и позив. Дакле њему закон даје могућност да малтретира свога бившег кућевласника, и знајући да ће спор да траје 4—6 месеци, он за све то време не плаћа кирију и што је главно тиме доводи кућевласника до немогућности да ангажује другог настојника пошто за овога нема стана. Како се може то решити да би се обе странке задоволиле? Једино је решење да се хитно донесе једна уредба која би регулисала однос кућевласника и настојника зграде.

Мислим да надлежни треба о томе да поведу рачуна у толико више што се Београд као престоница, а и други наши југословенски градови, нагло развијају, те је потребно да се законом нормирају односи људи који су међусобно повезани заједничким интересима. То је једна хитна потреба, пошто чести сукоби између кућевласника и настојника зграде могли би произвести нежељене резултате.

Војислав Б. Лукић, адв. приправник — Београд.

Заблуде о етажној својини

За чист етажни против кооперативног система

И ако парадоксално ипак је тачно, да је код нас регулисано питање подрумских станова (§ 29. Грађевинског закона), а није решено питање реалне сувојине једне зграде.

Васпитано правно у духу Римског права, својину знамо као тип апсолутног, неприкосновеног и светог права: плена ин ре потестас.

Али та догма о апсолутизму права својине у додиру са стварношћу и под притиском убрзане социјалне и економске еволуције, доведена је у тешко искушење, јер су њен интензитет и ексклузивитет новим међама сведени у границе о којима наши претци нису ни сањали. Својина је постала и гипка, хуманизирана је, и социјална. И када нам је позната чињеница и најјачи аргуменат индивидуалистичке школе у правном поретку: да је човек, који има своје парче земље и свој кров над главом, конзервативнији и јачи бранилац својих стечених права и најзад, што је најглавније и најважније, да је као такав мање склон револуционарним идејама, а да се по правилу од људи, који трпе све небројене благодети које пружа периферија са својом бе-

дом, рекрутују присталице теорије социјалног преврата, онда нам је неразумљиво да још нисмо прихватили у оном обиму и онако ограничења приватне својине, која нам налаже време у коме живимо.

Право својине има разних варијаната, прилагођавања и ограничења. Модалитети и ограничења својине могу да се углавном поделе у три категорије. На оне који се односе на само то право. На оне који се не односе на само право својине, већ на њен објекат. И на оне који се односе на својства права својине.

Нас нарочито интересује друга категорија модалитета и ограничења, која се тичу објекта права својине, јер у њих спада и етажна својина, а прва категорија само у колико се односи на тако зване заједничке делове код етажне својине.

Али и ако објективно цењена као горе наведено ограничење, етажна својина код лаика изазива многе заблуде, а нарочито у погледу начина решења тог питања и обиму права сваког власника. У ком облику су те заблуде узеле маха, па чак и укорениле, показала је наша јавност, сматрајући да је етажна својина исто што и сусвојина или још горе задружна својина. Чак се сматра да је боље бити икакав сувласник, но никакав власник. Кулминацију свег претставља крштење једне станбене задруге именом „Етажна својина“.

Противници етажне својине називају и сматрају је „гнездом процеса“ (матер руксарум). Али и ако етажна својина не за службује овај назив, он ће изгледа стећи своје оправдање у Југославији, ако се код нас буде дозволило увођење и спровођење етажне својине на основи задружног система, а по принципу боље икакав него никакав власник. Али баш зато што ми се чини да је цео наш поратни живот у том знаку: боље ишта него ништа, ја сам мишљења да при решавању овако далекосежних проблема треба бити много обазрив и решити их без декретисања и по принципу да је корисније немати но имати недоношче и богаља.

Италијански Грађански закон (чл. 562., 563. и 564.), Италијански декрет закона о етажној својини од 1934. године, Француски грађански закон (чл. 664.), Француски пројекат закона о етажној својини од 1925. године, Белгиски закон од 1924. године, румунски закон од 1927. године и нарочито Бугарски закон о етажној својини од 7. новембр 1935. године, сви са обимном судском праксом треба да нам послуже за доношење одличног закона о етажној својини, који ће омогућити решење овог проблема без изгледа за будуће спорове.

Да питање етажне својине и код нас треба решити не на задружној основи, но по систему чисте етажне својине, нека нам послужи као најбољи пример Бугарска.

Проблем задружног колективног подизања зграда и хоризонталне својине у Бугарској прошао је кроз три јасно обележене фазе. Први пут се овај проблем јавио 1921. године за време владе Земљорадничког савеза „када је капитал био нарочито гоњен и када су кооперације биле особито цењене“. У то време кооперације су, захваљујући еластичитету и еволутивности њи-

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ховог судства, своје правно постојање заснивале на Закону о задружним друштвима, и ако строго формално посматране то својство нису имале. Овако стање трајало је све до 15. фебруара 1933. године, када је донет први закон о етажној својини. Али овај закон, који је стварно имао да расчисти ситуацију у систему кооперација и етажне својине уместо тога ствар је још више заплео. Чланом 68. Зак. о етажној својини „кооперације“ станбене задруге не само да нису саображене принципима етажне својине но је њихово постојање у истом стању као и дотада допуштено и убудуће. Тако је у овој другој фази, за трајања овог закона о етажној својини створено двојство по питању и уређењу колективне својине: створена је колективна - задружна и етажна својина.

Тешкоће које су оваквим стањем настале, а нарочито омогућавање и дозвола постојања кооперација убудуће, довеле су до тога, да је противу кооперативне задружне својине устао и један од њених твораца г. Наследников који се „кооперација“ не само одрекао јавно јануара 1935. године, но их чак жигосао као великим неспоразумом.

Тај велики неспоразум, који је задружни систем примењен на подизању кућа за становање изазвао, са свима својим манама и штетним последицама, многе оставио без крова над главом, а многе и сасвим упропастио, исправљен је у трећој фази, доношењем данас важећег закона о етажној својини од 7. новембра 1935. године, којим је (глава VI чл. 59.—75.) укинут задружни систем за подизање зграда.

Да је овако и исправно поступљено ево само неколико од многобројних узрока и разлога, који су од пресудног утицаја за стварање чистог етажног система својине:

1. Положај задругара у станбеним задругама је нејасан. Они себе сматрају власником просторија, које настањују, а у ствари то нису. То је, као једини и искључиви власник целе зграде и земљишта, једино задруга, а задругари су само уживаоци настањених просторија, изложени ризику да због неуредности осталих задругара и махинација разних шпекуланата, буду избачени из просторија, које су исплатили новцем најчешће тешко и криво зарађеним.

2. Титулар права сопствености код станбене задруге је само задруга, јер је имање укњижено на њу.

3. Задругари не могу да рачунају ни са каквим кредитом ако му га задруга не да, јер као што рекосмо, они нису титулари својинског права, те тако сума коју су уложили у задругу за просторије које настањују, постаје за њих мртав капитал.

4. Многи задругари у отплату хипотекарног кредита задруги полажу извештан проценат, који мањи, који већи, а поједини га сразмерно своме делу и сасвим исплате. Али исплатом они нису ослобођени обавезе и могућности да својим делом одговарају до коначне исплате целе хипотеке, која је од кредитора стављена на цело имање. Све док постоји хипотекарни дуг они живе, иако су свој део исплатили, у једној мучној неизвесности, коју нису претпоставили стицањем крова над главом.

5. Несавесних задругара и шпекуланата има свугде и увек, па и у задругарству. Ти ће својом неуредношћу и држањем довести до тога или да се цело имање прода или ће натерати остале задругаре, да њихов дуг исплате.

6. У жељи да једном стекне кров над главом, многи се и не упушта у прикупљање података с ким склапа заједницу, а суотрадан му сумњива већина несавесних шпекуланата и задругара контролише и најинтимнији живот у кући и терорише га.

7. Најзад, стварају се огромне могућности да се преноси појединих просторија са једног на другог задругара, са старог на новог, врше без знања државе и самоуправних тела и да се тиме избегава плаћање преносних и уговорних такса.

Кад наше правосуђе није толико еластично да би на основу § 215. Грађ. зак. дозволило увођење реалне сувојине — онда је неопходан јасан и детаљан закон, који ће свакако морати садржавати више од тридесет чланова, које појављени пројекат садржи, и то без икаквих примеса задругарства. Задругарство ће ипак као и до сада у свом домену подизања зграда моћи да задржи само своју кредитну улогу, јер се кооперативизам—задругарство као солидаристичка установа, и етажна својина као чисто индивидуалистична установа — потпуно искључују.

СУДСКА ПРАКСА

Давање претходног одобрења за штампање списка од стране државног тужиоца не спада у његову службену функцију, да би услед доцније забране растурања одговарао за накнаду штете.

Тужилац је представио да му је тужени Б., као државни тужилац, решењем забранио растурање и продају књиге. Пре него што је књига оштампана, он се обратио туженом за обавештење, да ли иста може да се штампа и у том циљу предао му рукопис по чијем је прочитању тужени ставио параф „може“, дакле дозволио му да га оштампа, што је тужилац и учинио. Међутим, кад је књига изашла из штампе тужени ју је забранио. Таквим поступком тужилац је оштећен са 20.580 дин. с обзиром на издатке и измаклу добит. Тужбом је тражено да му држава и Б. накнаде ову штету. Тужени су оспорили ово потраживање, јер, веле, да је садржина књиге била у противности са законом о штампи, те је тужени Б. правилно поступио кад је забранио растурање. То пак, што је тужени Б. на рукопису ставио „параф“ да може да се штампа, не значи, да је тиме навео тужиоца да претрпи штету која је доцније настала забраном растурања књиге. По схватању тужених „параф“ не представља ништа, пошто надзор над штампаним списама води Министар правде, односно орган, кога он за то делегира. Окружни суд за град Београд донео је пресуду По. 724/36 од 3-IX-1937 г. којом се тужбени захтев одбија са следећих разлога:

У смислу чл. 19. Закона о штампи побројани су случајеви, кад државни тужилац може да забрани растурање и продају једног штампаног списка. У том пропису вели се, да државни тужилац може да забрани спис, којим је почињено које било кривично дело из Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави. По члану 21. истог закона противу одлуке државног тужиоца о забрани једног таквог списка нема места правном леку. Државни тужилац дакле одлучује да ли ће се у даном моменту узабранити један штампани спис или не. Он слободно цени да ли стоји случај из чл. 19. Закона о штампи. Његова одлука, донета на основу слободне оцене, дискреционе је природе и не подлежи ничијем расматрању. Отуда државни тужилац за такве своје одлуке не може ни да одговара

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

без обзира да ли оне штете појединца или не. У конкретном случају он је у решењу о забрани навео, да је то учинио због тога, што је овом књигом, с обзиром на садржину, од стране пишчеве начињено кривично дело, које се кажњава по Закону о заштити јавне безбедности и поретка у држави. Према томе, решење о забрани наведене књиге донето је у смислу прописа постојећег Закона о штампи, те је тужбени захтев неоснован. Суд налази, да тужилац нема право на накнаду претрпљене штете ни по томе, што је туженик Б. пре штампања књиге ставио на рукопису исте свој „параф“ а не име, као да се она може штампати без бојазни од евентуалне забране њеног растурања. По замисли тужиоцевој „параф“ би требао да представља неку врсту превентивне цензуре, али Закон о штампи (§ 1 Закона о штампи) у нормалним приликама не познаје ту и такву цензуру. Зато ни „параф“ сам по себи не представља нешто, што би било обавезно за државног тужиоца, односно што би било обавезно за туженика Б. и његов доцнији рад у погледу именоване књиге. Следствено он није био везан овим „парафом“ да рукопис, кад се оштампа, пусти у промет. Због тога у радњи туженика Б. нема елемената за појам штете у смислу § 800 грађ. зак. Ово поготову, што по Уредби о пословном реду за државна тужиштва (§§ 34 и 35) надзор над штампаним списама води Министар Правде, који може сваку одлуку државног тужиоца, дату пре штампања списа да измени. Ова уредба је била позната тужиоцу, те он има и са те стране да припише себи сва следства, која су наступила услед забране његове књиге — § 806 гр. зак.

Београдски Апелациони суд уважио је призив тужиоца и преиначио пресуду првог суда својом пресудом од 14-И-1938 г. Пл. 1775/37 тако да гласи: да туженик Б. плати тужиоцу означени износ на име накнаде штете а у случају да он не буде могао платити горњи износ, онда да држава, као субсидијерни туженик, плати тужиоцу исту суму. Призивни суд налази, да оцена државног тужиоца, да ли треба или не забранити један натпис за јавност, може подлежати разматрању редовног суда ради одлучивања по питању евентуалне кривице за накнаду штете. Тачно је да државни тужилац подлежи, као државни чиновник хијерархиском систему, што је нарочито истакнуто у §§ 84. и 34. Уредбе о пословном реду за државна тужиштва али туженик не подноси доказе, нити указује на околности, да је у овом случају туженик за свој поступак имао налог више власти § 370. гр.п.п. И ако постоји превентивна цензура, ипак, кад и сам државни тужилац тврди, да је уобичајено, да се странкама даје претходно одобрење за штампање списа, као што је то овде случај, онда се из тога логично закључује, да је оправдан навод призиваоца, да је он само због претходног одобрења и дао спис у штампу. Иначе, да му је претходно било забрањено штампање, свакако да поменути књигу не би штампао. Ако би то ипак и мимо забране урадио, то би очигледно учинио на своју штету. Упуштајући се у оцмену питања ко треба ову штету да сноси у смислу § 800 грађ. зак. призивни суд налази, да исту треба да поднесе туженик Б., јер је он, као државни тужилац, дао повода због свога поступка да се штета проузрокује. Држава је пак осуђена субсидијерно на плаћање штете у смислу § 78. од. V Закона о чиновницима.

Касациони суд је уважио ревизије оба туженика и преиначујући пресуду призивног суда, одбио тужбени захтев, са ових разлога:

Погрешна је правна оцена призивног суда у погледу одговорности туженика Б. за представљену штету, јер је призивни суд неправилно нашао и погрешно закључио, да су испуњене законске претпоставке за одговорност туженика за штету, причињену забрањеном тужиоцево књиге само на основу тог факта, што је туженик претходно одобрио штампање списа, са потом, кад је спис оштампан, на основу Закона о штампи забрањено његово растурање и продаја. Погрешност оваквог правног схватања јасно произлази из § 78. Зак. о чиновницима, у вези са одговарајућим прописима Закона о штампи и Уредбе о пословном реду за државна тужиштва. На име § 78. Зак. о чиновницима конституише одговорност државних службеника за оне противправне радње, које су они учинили у „службеној дужности“ дакле у границама службене делатности, која им је законом или другим позитивним прописима стављена у дужност. Делокруг рада државних тужиоца, специјално у погледу вршења надзора над новинама и повременим штампаним списима и наређивања забране, регулишу прописи Закона о штампи чл. 7. 19 и 21. у вези §§ 32., 34 и 35. Уредбе о пословном реду за државна тужиштва. Ти су прописи једино меродавни за оцмену питања о службеном делокругу државних тужилаца по означеној материји. Ако радње државних тужилаца имају свој извор у тим службеним овлашћењима, односно у тим специјалним службеним дужностима, онда је искључена њихова одговорност у смислу § 78. Закона

о чиновницима. Такве радње, предузете ван круга службене акције, имале би се, евентуално узети по прописима грађанског законика. У конкретном случају тужбени захтев за накнаду штете мотивише се околношћу, што је туженик Б. дао „параф“ за штампање тужиоцеве књиге па потом, кад је књига оштампана и предата, нашао да постоје услови за забрану. Међутим, државни тужилац је овлашћен и дужан да оцени, да ли постоје потребни елементи за забрану тек, кад се спис оштампа и преда државном тужиоштву у смислу чл. 7 Зак. о штампи. Давање претходног одобрења за штампање у виду „парафа“ не предвиђа ни Закон о штампи ни ма какав други позитиван пропис, те према томе, стављање таквог „парафа“ не представља радњу, за коју је законски овлашћен државни тужилац. Ово јасно произлази и из чл. 3. Закона о штампи, који изриком предвиђа да за штампање списа није потребно овлашћење ни од какве власти, у вези са чл. 19. истог Закона, који регулише услове за забрану растурања и продају штампаних списа. Из ових разлога, по нахођењу Касационог суда, не може се сматрати, да је се туженик Б. приликом давања „парафа“ налазио у вршењу своје службене дужности, као орган државне власти. Околност, што је уобичајено, да се странкама даје претходно одобрење за штампање списа, не може имати значај за оцену питања о одговорности државних тужилаца у смислу § 78. Зак. о државним чиновницима, јер овај законски пропис изрично и категоријски предвиђа као претпоставку за одговорност делање у „службеној дужности“, чији је појам јасно обележен горе наведеним јавно-правним прописима. Па кад тужени Б. није био законски овлашћен да даје претходно одобрење за штампање тужиоцеве књиге, то се, по нахођењу Касационог суда, такве његове радње, извршене ван службеног делокруга, не могу карактерисати као службена функција. Према томе, у овом случају нема места примени § 78. Закона о чиновницима, већ се одговорност туженика Б. за наведену радњу има ценити по прописима грађанског законика. Узимајући у оцену питање о одговорности туженика Б. с обзиром на те прописе, Касациони суд налази, да ревизија оправдано истиче, да давање претходног одобрења за штампање списа у виду „парафа“ представља стварно једну врсту приватне конзултације државних тужилаца, којима се странке обраћају за мишљење као стручњацима са посебним знањем штампарског права. С обзиром на чињеницу да се давање оваквих стручних мишљења врши бесплатно, Касациони суд даље налази, да, у недостатку изричних законских прописа, долази у обзир и аналога примена § 803. грађ. зак. у вези § 10. истог. зак., по коме пропису вештаци одговарају за рђав савет само ако су такав савет дали за награду. Па како према наведеном државни тужиоци, као стручна лица са специјалним знањем дају бесплатно своја мишљења на представљени начин, то је искључена њихова одговорност за штету, која би се евентуално појавила као последица погрешног савета. Са ових разлога Касациони суд налази, да не постоје законски услови за одговорност туженика Б. за штету причињену тужиоцу забраном штампања списа ни по прописима грађанског законика. Ценећи питање о одговорности тужене државе Касациони суд налази, да је оправдана и ревизија државног правобраниоца са разлога који су горе наведени приликом оцене ревизије Б. означењу и смислу § 78. Закона о чиновницима, као и с обзиром на околност, да држава за штету, коју учине њени службеници у службеној дужности, одговара супсидијерно.

Пресуда I грађанског већа Касационог суда од 5-X-1938 г. Рев. Бр. 918/38.

Обим вршења права удовичког уживања има се ценити по прописима §§ 374-383. грађ. Зак., који прописи говоре о службености уживања у опште.

Тужиља је навела, да је избрани суд у деоби са синовима јој Душаном, Милованом и Миодрагом у којој је деоби и она учествовала као деобар због свог удовичког уживања, досудио њој на име удовичког уживања и издржавања до смрти или преудаје поред осталог и земљу зв. „Луг“ и колебу на истој земљи стим да се земља зв. „Луг“ и колеба, по престанку њеног уживања подели на три дела између Душана, Милована и Миодрага. На поменутој земљи у време деобе било је разне шуме и пресудом избраног суда опредељено је, да шума припада сваком од њих деобара на добијеном делу. Према томе, она као деобар стекла је искључиво право употребе и потрошње на шуму као плод земље а исто тако стекла је право уживања и колебе. Између туженика Милована и Душана води се спор о накнади штете за исечена храстова дрвета са земље „Луг“ и о крепу са колебе. Како она сматра, да јој се поведеном партицом између именованих оспорава право удовичког уживања у оном обиму, како је утврђено

www.univ.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пресудом избраног суда, то је, као главни умешач у истом спору, тражила пресуду: да је она на основу удовичког уживања имала право да са земље „Луг“ у своју корист употреби и утроши петнаест храстових дрвета и другу белу шуму која се налази на истој земљи. Осим тога, тражила је, да има право да скине један део црепа са колебе и да млекар, као саставни део употреби ван земље. Тужени Душан признао је тужиљи у целости тужбени захтев док је тужени Милован оспорио обим удовичког уживања тужиљиног, наводећи, да она није могла да сече шуму за другу употребу осим за лични огрев, док је међутим она сеча шуму ради продаје.

Срески суд у Богатињу пресудом од 26-III-1937 г. Пбр. 212/36 досудио је тужиљи право да са земље „Луг“ у своју корист употреби храстова дрвета и остави белу шуму а одбио од тражења да има право да скине део црепа са колебе са ових разлога:

Како у Закону а специјално у прописима §§ 412, 413, 414 и 415. грађ. зак. нема изричног ограничења о томе, колики је обим удовичког ужитка, те се по нахођењу суда има узети, да и удовица, уживајући имање мужевљево, не може да наруши главну ствар, но плодове земље може да прибира и у своју корист троши. Како је и шума на земљи плод исте и у односу на земљу споредна ствар то суд налази, да је тужиља Савка могла да употреби и утроши шуму са земље, коју ужива по праву свог удовичког ужитка, без обзира дали ће то чинити она или ко други за њен рачун и без обзира на који начин она то чини тј. да ли она то сече за огрев или за продају, да би подмирила какве друге своје потребе, које јој евентуални приходи земље, коју ужива, не могу подмирити у довољној мери. У погледу пак скидања црепа са колебе и одношења млекара на друго место, суд налази, да такав поступак тужиље не може бити диспозиција никаквог удовичког ужитка, већ је нарушавање саме ствари, дате јој ради удовичког уживања.

Окружни суд у Шапцу, као позивни, преиначио је пресуду Среског суда и својом пресудом од 25-XI-1938 г. Пл. 568/37 одбио тужиљу од тражења да јој се призна право удовичког уживања на исеченој шуми са земље „Луг“ и да је она имала право, да та дрвета у своју корист употреби и утроши. По нахођењу Окружног суда, обим удовичког уживања има се ценити по §§ 374—383 грађ. зак., који говоре о службенисти уживања уопште, јер је и удовички ужитак службеност — 371. гр. зак. По овим законским прописима уживалац не сме суштину ствари нарушавати, нити њену вредност умањити и мора је, по престанку уживања, предати у оваквом стању, у каквом ју је и примио, а има право да ужива приходе са исте, и обичне и ванредне. Према томе, уживање овога прихода има се ценити по природи предмета уживања — § 343. гр. зак. Ако је предмет уживања шума, уживалац има право да сече дрва ради подмирења обичних потреба за огрев и грађу а нема права да целу шуму исече ради продаје или да поклони трећем лицу, јер би тиме променио суштину ствари и умањено њену вредност, пошто је у већини случајева вредност шуме већа од вредности самог земљишта — § 369. грађ. зак. Ако је пак предмет уживања њива, уживалац има право да је обрађује и плодове, односно приходе са ње збира а нема права да сече дрвећа са исте, нарочито оно, које не би могло да се подмири тј. да понова избије из пања, као што је случај са храстовима, јер у таквом случају не би могао да њиву преда сопственику у оном стању, у коме је примио. Из поднете пресуде избраног суда види се, да је тужиљи на уживање дата земља зв. „Луг“, дакле ораница а не шума. Према томе, она нема права да сече дрвеће, које се на њој налази. јер дрвеће није плод, како то срески суд погрешно узима, већ припадак — §§ 185. и 187. грађ. зак. Она би једино имала право да то дрвеће окресава и употребљава а не да га сасеца до корена. Тврђење тужиље, да она има право да сече шуму по пресуди избраног суда зато, што је у истој речено, да шума „остаје деобарима свакоме на своје делу добивене земље“ неумесно је, јер она није деобар, те јој то право није припало.

Касациони суд није уважио ревизију тужилачке стране, већ је потврдио пресуду позивног суда.

Пресуда II грађ. већа Касационог суда од 22-XI-1938 г. Рев. 2120/38.

Тих. М. Ивановић,
секретар Касац. суда у Београду.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

За противприродни блуд из § 285. К. з. над дететом од три године нема места примени условне осуде из § 65. К. з.

Државни тужилац у Нишу оптужио је осамнаестогодишњег З. И. што је на дан 3. маја 1937. г. извршио противприродни блуд над трогодишњим А., чиме је учинио кривично дело против јавног морала предвиђено и кажњиво по § 285. К. з. Постојање дела као и кривична одговорност окривљенога доказани су његовим потпуним признањем.

По одржаном претресу, судија појдинац Окружног суда у Нишу донео је пресуду којом је окр. З. осудио на десет дана строгог затвора условно за годину дана. Суд је признао у олакшицу следеће: признање, добро владање, малолетство у време извршења кривичног дела и пијано стање, па је нашао да у конкретном случају има места примени § 65. К. з., пошто суд сматра да ће се оптуженик убудуће уздржавати од вршења кривичних дела.

Против ове пресуде изјавио је призив државни тужилац још на дан претреса, а исти је оправдао на следећи начин:

„Иако у Кривичном законнику имамо кривичних дела која су много опаснија по друштво и поредак уопште, и која су као таква угрожена и много тежом казном, ипак је тешко наћи и у законнику и у животу неко дело које је у оволикој мери бедно, гнусно и срамно као што је дело које је опт. И. извршио над трогодишњим А. Јер: извршити насиље, извршити противприродни блуд над једним трогодишњим дететом које је неспособно да се противи и брани, значи кулминацију људске покварености, врхунац људске мизерије. И када имамо пред собом таквог једног човека, човека који нема у себи ни трунке осећања, милости, сажаљења и стида, човека који је хладнокрвно извршио једно животињско дело према једном невинашцу, онда је неразумљива и чудновата благодат суда, која му је указана, јер уствари казна која му је одмерена и није казна, већ праштање које он не заслужује ни са моралног ни са законског становишта.

„Достављајући овај призив — завршава државни тужилац, — молим суд да се сва акта заједно с овим оправдањем призива доставе Апелационом суду у Београду, који молим да оптуженог И. за учињено дело осуди на много строжу казну, без примене § 65. К. з., коме овде нема места, на казну која би одговарала повређеном моралу и повређеним осећањима љубави нашега народа према нејакој и невиној деци“.

Апелациони суд уважио је призив државног тужиоца, нападнуту пресуду Окружног суда у Нишу је преиначио и окр. З. за поменуто кривично дело казнио са годину дана затвора.

„Чудноватој благодати суда“ — како се то државни тужилац згодно изразио — следовао је добро образложени и енергични призив његов, који је код вишега суда имао стварнога успеха. Уместо десет дана строгог затвора везаних за условну осуду, — годину дана затвора без условне осуде! Такви корективни пресуде нижега суда не смеју остати незапажени, они морају бити истакнути, како због странака у питању, — од којих једна тражи задовољење а друга заслужује примерну казну, — тако и због начелног питања о томе да ли је у конкретном случају уопште било места примени условне осуде.

Међу условима који се траже за примену § 65. К. з. налази се и незнатност учињеног дела, што је законодавац са пуно разлога убацио у одељак II. § 65. К. з., чиме је зацело хтео да сасвим отклони бојазан коју је Биндинг изразио на начин који није далек од оног категоричног: „Нећемо условну осуду! Нећемо је никако!“ Биндингова бојазан показује се у овом случају оправдана да оправданија не може бити, јер: да је условна осуда у питању остала неким случајем на снази, „кривац би могао некажњиво исмејавати закон, суд би постао предмет поруге, а оштећеник би се јавио само као збуњени сведок некажњивости“ — како је то у своје време тврдио сам Биндинг. Срећом, захваљујући будном оку државног тужиоца и одличној корекцији казне првога суда од стране вишега суда, установа условне осуде није остала изиграна и профанисана, већ је окривљеног З. снашла казна која је далеко од тога да буде драконска, иако би знатност дела у питању изискивала можда чак и драконске мере према виновнику.

За условну осуду залагао се на Континенту, још пре више од пола века, француски сенатор Беранже, по коме је и сам закон у Француској добио име Беранже. За условну осуду залагао се и код нас још пре две деценије и наш цењени професор д-р Божидар Марковић, па је и у наш Кривични законик од 27. јануара 1929. г. ушла ова корисна установа, за коју знају сва законодавства културнога света.

Применити је где треба, значи радити по жељи законодавца и у духу закона; применити је тамо где њеној примени ни у ком случају нема места, значи ставити окривљеника у један повлашћени положај, који му може дати потстрека за вршење других кривичних дела. Зато бисмо желели да се о њеном примењивању поведе више рачуна, како се не би појављивали призиви слични призиву државног тужиоца у Нишу, који југословенском правосудју у сваком случају служи на част.

Леон А. Амар
судија

Постоји дело крађе кад је ствар узета из пуковског магацина у намери да се употреби за потребе које пуковске јединице (чете, батерије, ескадрона).

Редови П. Ј. и Ц. М., оптужени су Дунавском дивизијском војном суду за кривично дело из тач. 1. § 316. крив. законика, зато што су заједнички 28. априла 1937. год. око 19.30 часова, нарочито за ту сврху начињеним кључем, отворили закључана врата магацина дивизиона и источили из једног бурета 27 килограма размешане топовске фарбе, коју су потом однели у магацин 1 батерије истог дивизиона поднареднику К. Д.

Оптужени су се у истрази и на претресу бранили да су ово дело извршили по тражењу одн. наређењу поднаредника К. Д., коме је фарба требала за уређење батериске коњушнице (премазивање директа и зидова) а никако ради прибављања себи или поменутом поднареднику противправне имовинске користе.

Суд је пресудом Бр. 6004 од 9. децембра 1937. године усвојио кривично правну квалификацију војног државног тужиоца и казнио оба оптужена као саизвршиоце за кривично дело из тач. 1. § 316. крив. зак. са по 4 месеца строгог затвора и по једном годином губитка часних права, дајући притом за ову своју одлуку следеће разлоге:

„Суд је нарочито ценио одбрану оптужених да су фарбу набавили за рачун поднаредника К. т. ј. за потребе коњушнице 1 батерије из чега би на први поглед произлазило да у радњи оптужених нема кривичног дела крађе.

Суд наиме налази да у овом конкретном случају у радњи оптужених постоје сви елементи крађе, па и присвајање, пошто намера противправног присвајања не претставља увек користољубље, односно намеру обогћавања, већ је овај појам у уској вези са појмом притежања које се пак може дефинисати као фактичко располагање једном стварју по својој вољи. Како је крађа узимање туђе покретне ствари и из туђег притежања у намери противправног присвајања то излази да се овде против воље оштећеног преноси притежање на учиниоца т. ј. овај стиче могућност да располаже предметом у питању. Даље, битно је за појам крађе да се ствар покраденоме трајно одузме и да се са њом располаже по својој вољи па ма не и у своју корист а правно су прелевантне за овај појам побуде са којих учинилац врши крађе. Према томе на правну природу овога дела нису од утицаја чињенице да ли ће крадљивац узете ствари из туђег притежања дати другоме и за какве сврхе. У конкретном случају не може се пак узети да је ствар узета из притежања сопственика да се опет преда истом сопственику и под претпоставком да је заиста фарба била намењена односно да би била употребљена за уређење коњушнице 1 батерије, јер су овде у материјалном правном погледу у питању две државне установе: дивизион и батерија и мада је друга подређена првој ипак по Закону о администрацији војске и морнарице материјалним сретствима обе ове установе не рукује исто лице већ два различита лица, која за овај материјал одговарају како кривично-дисциплински тако и материјално. Узимањем из магацина дивизиона без пристанка овлашћеног лица и уноше-

www.bic.rs магацин једне основне јединице, ствар, логично прелази из притежања једног лица у притежање другог лица тако да се за прво јавља по правилу материјална штета док се за другог појављује могућност располагања са односним предметима т. ј. прибављање противправне имовинске користи путем присвајања.

Што се тиче оптужених они су свакако извршиоци противправног присвајања јер су незаконитим путем и из туђег притежања узели фарбу и стварно пренели ово притежање на поднаредника К. Д. Без значаја је овде зашто је ова фарба имала да се употреби, па и да је употребљена на потребе батерије ипак овај начин подмирења потреба постојећим прописима је противан, јер како је поднаредник К. тако су и оптужени врло добро знали на који се начин батерија снабдева потребама па и фарбом. Уосталом према количини фарбе — 27 кгр. оптужени као занатлије који су радили са овом фарбом, знали су да поднареднику К., није потребна толика количина фарбе за уређење коњушнице, као и према осталим утврђеним околностима, оптужени нису имали оправданог основа да верују да ће крађена фарба бити заиста употребљена на потребе коњушнице 1 батерије, јер и сам поднаредник К. изјављује да му је за бојење коњушнице требало много мање фарбе него што је донето, по чему је одмах и посумњао у порекло ове, што су оптужени, као лица која су радила са истом фарбом, свакако знали па ипак узели 27 кгр. фарбе, из чега се јасно изводе њихове намере да присвајањем ове фарбе другоме т. ј. поднареднику К. прибаве противправну имовинску корист. Њихови наводи да су оволику количину фарбе источили због помрчине не оправдава их, јер су исто тако могли и препунити канту или узети много мање пробањем прстима, што нису учинили те ово и није разлог прибављању толике количине фарбе, коју није захтевао ни сам поднаредник К., већ су је они својевољно узели у његову корист.

Ирелевантне су пак побуде из којих су оптужени хтели да прибаве противправну имовинску корист за поднаредника К.

Велики војни суд својим решењем Бр. 133 од 13. јануара 1938. год. оснажио је поменути пресуду првостепеног суда, која је одлука одмах постала правноснажном, с обзиром на чл. 1. Закона о укидању надлежности Касационог суда у поступку војних судова.

Интересантно је навести на овом месту једну сличну одлуку објављену од стране поч. Ковачевића Србислава у „Судска пракса за 1927. год.“ на страни 60 до 64, где је Велики војни суд стао у датим противразлозима ча исто гледиште, као горе. Треба признати да је овај суд своје становиште бранио одлучно и са jakim разлозима побијајући не мање важне аргументе одељења Касационог суда. Па и поред тога Општа седница Касационог суда 10. маја 1927. год. под Бр. 4722 одбацила је противразлоге Великог војног суда налазећи да у случају узимања зоби из пуковског магацина за исхрану ескадронских коња нема дела крађе јер је ствар узета из притежања истог сопственика у намери да се опет преда у притежање истог сопственика односно узета ствар употребљена је на корист сопственика, већ да у таквој радњи стоји само дисциплински иступ из чл. 5. Уредбе о војној дисциплини.

Као што се из ових примера види, пракса Великог војног суда наклоњена је да у овим случајевима види кривична дела крађе односно делукте против имовине, па је важно знати које би гледиште сада заузео у овој ствари Касациони суд, када би био надлежан да расматра одлуке Великог војног суда као што је то било до 1929. године. Ово питање уједно намеће потребу поновног васпостављања надлежности Касационог суда у поступку војних судова а у интересу једнообразности вршења кривичног правосуђа.

Вој. Љ. Павловић.

Ако је имовина продата двојници, јачи је у своме праву онај купац који је ту имовину пре купио по писмену потврђеном код среске власти. (Одлука Опште седнице Касационог суда у Београду од 18. октобра 1938. год. Рев. 639).

Тужилац М. у тужби својој навео је да је тужени Ј. безправно заузео и држи једну његову њиву зв. „Прекориште“, која је њива била својина

Заштитнице С., по тапији потврђеној Лесковачким првостепеним судом 20. августа 1839. год. Бр. 9359, од које је он — тужилац купио по писмену потврђеном код власти среза пољаничког од 11. јануара 1923. год. бр. 140.

За доказ својих навода поднео је тапију, писмено и решење Среског суда у Влад. Хану Р-76/37. о условном убаштињењу, да је његово право уведено у јавне судске књиге, те је у смислу § 298. у в. § 292. грађ. зак. јачи у праву од онога који није уведен у јавне књиге. Поред тога позвао се у заштиту и на продавца С.

Заштитница С. на рочишту изјавила је да се прима заштите и да је тужиоцу М. од свога непокретног имања продала кућни плац, Маistine, Клицурицу, Средњи рид и Тумбу; да му је тапију издала само на кућни плац а пренос осталих парцела извршила је путем писмена код пол. власти. За спорно имање „Прекориште“ изјавила је, да исто није продала тужиоцу М., већ да га је продала пре 18 година туженом Ј., али да пренос код власти није извршила.

Тужени Ј. у одговору на тужбу навео је, да је неистинит тужбени навод да он спорну њиву држи и ужива бесправно, већ да је он спорну њиву купио и ужива је по основу куповине више од 18 година. За доказ да је заиста спорну њиву купио поднео је препис признанице, као и уверење суда општине Граовске, а из којих се исправа, као и признања заштитнице С. види да је спорну њиву туженик купио од заштитнице С. и њеног сина М., а поред тога већ дуже времена, без узнемиравања држи спорно имање као своје.

Окружни суд у Врању пресудом од 16. марта 1937. год. По- 24 одбио је тужиоца од тужбеног захтева са разлога:

„Да је поднетом тапијом потврђеном од стране Лесковачког првостепеног суда под бр. 9359 од 18. августа 1839. год. и писменом издатим од заштитнице С., а потврђеним од начелства среза пољаничког у Влад. Хану под бр. 140 од 11. јануара 1923. год. као јавном исправом по § 187. г. с. п. утврђено, да је спорно имање њива зв. „Прекориште“ било својина по означеној тапији заштитнице С. удове А. С. из Влад. Хана, а биз. удове Д. Г., а по основу куповине од свога мужа пок. Д. Г., да је С. ову њиву поред још четири парцеле продала тужиоцу М. и имање му уступила са овлашћењем да исти може располагати по својој вољи као са својом искључивом својином и обавезала се да му тапију изда, што ако не учини у року од петнаест дана одобрила му је да се може сам на основу поменутог писмена без њеног присуства убаштинити, као и да су најближи сродници заштитнице С.: М. Г. и С. Д. изјавили да имање означено у пом. тапији и писмену неће купити и да јој одобравају да га продаје коме хоће као и тужиоцу М.

И на самој тапији продавак С. је изјавила 11. јануара 1923. године предајући исту тужиоцу: да је тужиоцу продала и да му преноси право за парцеле под бр. 3, 4, 5, 6, и 7 означене у тапији, од којих је парцела под бр. 3 спорна њива „Прекориште“.

Напред наведено писмено као и ова изјава продаваке С. по пом. тапији претстављају пуноважни уговор о купо продаји спорног имања и осталих парцела у њему означених закључен између тужиоца М. и заштитнице С., а потврђен код полиц. власти 11. јануара 1923. г. — §§ 540., 641. и 642. грађ. зак.

Овим уговором о купо продаји спорног имања за тужиоца је створено тражено право према другом уговорачу продавак С. односно њеним наследницима, да у особеној парници тражи испуњење овога уговора односно да га начине сопствеником куповног имања, ако је са своје стране уговор испунио и ако је за другу уговарајућу страну овај уговор допуштен с обзиром на пропис § 471. г. с. п. у в. §§ 13., 538., 651., 652. грађ. зак. али њиме тужилац није добио стварно право својине на купљеном имању, јер у смислу прописа §§ 292., 298., 225. и 226. грађ. зак. у в. чл. 58. уредбе о убрзању рада преноси непокретних имања пуноважни су само онда, ако је сопственик пренео на прибављача код надлежног суда оригиналну тапију од имања које му уступа.

На супрот овим доказима које је тужилац поднео за доказ свога права на спорном имању заштитница С. на рочишту пред судом од 17. маја 1927. год. примајући се заштите изјавила је да спорно имање није про-

дала тужиоцу, већ да га је пре 18 година продала туженом Г. Ј. и тужени наводи да је спорно имање он купио од заштитнице С. и да га по том основу држи и ужива дуго година подносећи за доказ свога права признаницу издату 24. децембра 1923. год. којом су М. Г. и С. С. потврдили да су примили дугујућу порезу од Ј. Г. на спорну њиву, коју су њему и сину му П. продали пре 15 година, признаницу од 12. септембра 1908. год. издату од М. Г. за продату му њиву „Прекориште“, писмено издато од М. Г. 29. септембра 1936. год. да је спорну њиву продао пре 18 година туженом Ј. као и уверење суда и одбора општине граовске бр. 2312/26., којим се тврди да Ј. Г. спорну њиву ужива од пре 18 година.

Ценећи доказну вредност наведених исправа суд налази да поднете признанице и писмено као приватне исправе у погледу датума издања немају никакве вредности, већ се као дан издања има сматрати дан предаје истих суду, а то је у 1927. год. — § 189. ст. 2. г. с. п. а на основу садржине истих, које од издаваоца нису оспорене у вези са изјавом заштитнице С. пред судом, која има карактер сведочења сведока, коју је суд оценио у смислу § 213. г. с. п. суд узима за доказано, да је заштитница С. спорно имање продала туженом Ј. а уверењем бр. 2312/26. и признањем тужиоца §§ 187. и 180. г. с. п. доказано је, да спорно имање држи тужени.

Према овоме државина туженога је правична и на закону основана и право је туженога, као поштеног и савесног држаоца да ствар држи док се противно не докаже и само онај који докаже јаче право може га из државине те ствари истиснути — §§ 200., 201., 202., 203. у в. § 223. грађ. зак.

Како тужилац није доказао своје јаче право својине на спорном имању то се има одбити од тражења да се тужени осуди да му спорно имање уступи у својину и државину, као од тражења неумесног и недоказаног — § 178. г. с. п. а дужан ће бити да тужиоцу накнади парничне трошкове, — §§ 31. и 800. г. з. у в. § 98. г. с. п.

То што се тужилац у току спора на основу наведеног писмена о купо продаји условно убаштинио, што се види из приложеног решења Среског суда у Влад. Хану од 18. фебруара 1937. године бр. Р-76/37. не значи још да је постао сопственик истога пошто исто није оправдао, а питање ово може да буде предмет оцене у засебној парници према заштитници С. ради испуњења уговора — § 297. у в. §§ 653. и 655. грађ. зак., као и према државином спорног имања ради утврђења који је пречи у праву куповине истога, па следствено томе и праву да исто држи и ужива као своје. Навод тужиоца да је овим спором оправдао пом. условно убаштињење неумесан је, јер овај спор не води против заштитнице С., од које једино може тражити испуњење уговора о купо-продаји путем спора, нити је у овоме спору доказао своје јаче право од држаоца спорног имања“.

По незадовољству тужилачке стране, Апелациони суд у Скопљу пресудом од 20. октобра 1937. године Пл. 1366 преиначио је пресуду Окружног суда и тужиоцу признао право својине на спорном имању са разлога:

„Кад је првостепени суд правилно нашао и утврдио нападнутом првостепеног суда под Бр. 9359 од 18. августа 1893. године и писменом издатим од заштитнице С. а потврђеним од начелства среза пољанског под бр. 140 од 11. јануара 1923. год. као јавном исправом по § 187. г. с. п. доказано да је спорно имање њива звана „Прекориште“ била својина поменуто С., и да је ово исто имање продала тужиоцу и уступила му са овлашћењем да слободно располаже и поред овога и на самој тапији продавак С. дала писмену изјаву под датумом од 11. јануара 1923. год. да је имање продала тужилачкој страни, па затим да је решењем Среског суда у Владицином Хану од 18. фебруара 1937. год. бр. Р-76/37. и као јавном исправом по § 187. г. с. п. доказано и то да је се тужилац на спорном имању условно убаштинио онда је по нахођењу Апелационог суда тужилачка страна јача у праву својине на спорном имању од тужене стране.

Овако Апелациони суд узима и поред тога, што тужена страна држи спорно имање и што је заштитница С. посведочила на рочишту од 17 маја 1937. год. да је спорно имање још пре 18 година продала туженој страни, и што је тужена страна ову куповину своју доказала признаницом од 24. децембра 1923. год. као приватном исправом § 188. г. с. п. у којој се наводи од стране С. и М. Г. да су од туженика примили дугујућу порезу за спорно имање, које су пре 15 година продали туженику и његовом сину П.

WWW.UNILIB.RS

У По нахођењу овога суда купци су спорнога имања и тужилац и тужени, али да је тужилац пречи у праву својине, јер се он условно убаштинио те тако право својине увео у баштинске књиге, а по § 298. г. з. ко пре у јавне књиге на непокретну ствар буде уведен његова је и ствар. Због овога је у овом случају спорно имање својина тужиоца — пошто је ово условно убаштиње тужилац у овом спору и правдоа позивајући се при том у заштиту на С. Због овога није нужно да тужилац води особену парницу противу своје продавке а овде заштитнице С., ради издања татије од ње на купљеном имању па да би се сматрало као што то погрешно првостепени суд узима да само на тај начин може се оправдати условно убаштиње.

По жалби тужене стране, Касациони суд у Београду примедбама својим од 28. маја 1938. године Рев. 639. поништио је пресуду Апелационог суда са разлога:

„Кад се из акта овога предмета види, да је заштитница С. спорно имање продала и тужиоцу и туженом онда се овде појављују два тражбена права, од којих је јаче право ранијег купца по принципу (*Prior tempore potior iure*) израженом у § 32. грађ. зак., а ово зато што заштитница С. признаје да је спорно имање пре 18. година продала туженом.

Према овоме тужиоцу не може користити уведено условно убаштиње стављено тек у току овог спора, у односу на тужену страну, нити се тужилац за јаче право својине може користити § 298. грађ. зак. јер то његово условно убаштиње непрестано је још условно, све док га не оправда уредном тужбом и не издејствује извршну пресуду, а снагу те пресуде не може му дати изјава заштитнице С. у овом спору, која је навела, да је спорно имање раније туженом продала“.

Апелациони суд у Скопљу није усвојио горње примедбе Касационог суда, већ је у акту свом од 29. августа 1938. године Пл. 685 навео следеће противразлоге:

„У првом ставу својих примедба Касациони суд упућује овај суд на гледиште да су парничари у овом спору (тужилац и тужени) у односу на спорно имање носиоци тражбеног права и како су та њихова тражбена права у сукобу, онда је тражбено право туженога, као ранијег купца спорног имања јаче по принципу израженом у § 32. грађ. зак.

Са овим гледиштем Касационог суда овај суд не може да се сложи за то, што се у овом спорном случају појављују два различита права и то условно стварно право *ius re* тужиоца и облигационо право *ius in rem* туженога. Код оваквог респективног положаја парничних страна јачи је у односу на спорну ствар тужилац, јер он има и данас важеће условно убаштиње, дакле стварно право из § 297. грађ. зак., које ако би он по пропису доказао онда првенствено добија као прави господар од дана условног увођења у књиге. Ово његово убаштиње, и ако је условно, дејствује од дана увођења у јавне књиге *erga omnes* па и према туженоме, јер из саме стилизације законског текста из § 297. грађ. зак. проистиче тумачење, да је ово убаштиње једно стварно право конституисано под раскидним условом губитка парнице према власнику имања „ако своје право не покаже суду да се опет избрише“. Како је у природи једног стварнога да је увек јаче од тражбеног, то је заиста тужилац јачи у праву власништва од туженога, који има обично тражбено право на спорном имању, све док се ово условно убаштиње не избрише из судских књига.

Исто тако овај суд не може да прихвати ни изражено гледиште Касационог суда у другом ставу примедба, у колико се тиме иде на то да уведено условно убаштиње тужиоца истоме не може користити у овом случају према туженом зато, што је условно убаштиње ставио тек у течају овога спора и да се тужилац за јаче право својине не може да користи одредбом § 298. грађ. зак. јер за овакво гледиште Касационог суда потребан је изричан законски пропис сличан оном из § 207. грађ. зак. који би даном заснивања парнице фиксирао респективна права парничара на спорном предмету и одлучио да њихове доцније правне радње њима не могу да користе, а по принципу *fraus omnia corrumpit* будући да су од дана заснивања парнице несавесни прибавиоци доцнијих права.

Онако исто као што је тужилац могао да стави интабулацију на спорно имање, и ако је имање у спору, јер му право на стављање интабулације

даје исправа о куповини и продаји имања, он је могао и да се условно убаштину — § 16. грађ. зак. Заиста ова солуција Касационог суда, на коју он упућује била би са гледишта *de lege ferenda* идеална: парничари би морали да буду чистих руку, при томе ова би солуција одговарала римском принципу *nemo sibi edere potest* ако се узме да сам тужилац себи прибавља, дакле, условно убаштињење.

Остаје на крају питање да ли се тужиоца треба одбити од тражења у тужби само зато што он није тужбом тужио у овоме спору и своју продаву заштитницу С. и туженога заједно или пак при овом стању процеса захтева да се у овом спору застане са одлуком по главној ствари да би се претходно расправила парница између тужиоца и заштитнице С. односно њених правних следбеника у погледу важности куповине имања, коју је он условно увео у судске књиге.

Апелациони суд налази, да је ово питање за дискусију, јер по принципу рационалности, израженоме у процесној економији, излишно би било водити још две парнице, када се право тужиоца према заштитници С. утврђује јавном исправом, а што је још важније од свега овај суд налази, да ће се у крајњој линији имати да на овај спор примене одредбе §§ 297. и 298. грађ. зак. а не § 32. грађ. зак. на који се позива Касациони суд у својим примедбама. Да је уведено условно убаштињење тужиоца везано за одложни услов добијања извршне осудне пресуде у овом спору са власником имања, онда би овај суд прихватио гледиште Касационог суда да све док се условно убаштињење не оправда уредном тужбом и тужилац не издејствује извршну кондеминаторну пресуду, све дотле он нема права да се у односу на тужену страну позива на одредбе § 298. гр. зак. али при оваквој стилизацији прописа § 297. грађ. зак. овај суд остаје при свом гледишту да је овде случај стицања једног стварног права, убаштињења, а под раскидним условом губитка парнице у спору са продавцем и власником спорног имања, те то стварно право, од дана прибављања дејствује, и ако је условно, према свима све док се услед губитка парнице не избрише из судских књига. *Mutatis mutandis* све ово важи и код прибавешке, која је такође условног карактера, и која важи све док се законим путем не скине односно избрише“.

Општа седница Касационог суда у Београду одлуком својом од 18. октобра 1938. год. Рев. 639. усвојила је противразлоге Апелационог суда и оснажила пресуду Апелационог суда, без обзира на оцену доказне вредности условног убаштињења од стране тужиоца, пошто је тужилац купио пре спорно имање по уговору потврђеном од стране среске власти — § 189. од II. грађ. суд. пост.

По § 478. грађ. зак. отац не може, путем тестаента, оставити женском детету више него мушком на рачун законског дела мушког детета. (Одлука Опште седнице Касационог суда у Београду од 18. октобра 1938. год. Рев. 219).

Тужилачка страна у својој тужби навела је да је пок. Лазар својим тестаментом тестирао туђу имовину. Пок. Л. после своје смрти оставио је два сина С. и М., као и малолетну кћер М. из другог брака.

За доказ својих навода приложила је деобно писмено из кога се види: да је тастатор завештавши кћери М. кућни плац под I. М дела у тестаменту у ствари завештао кућни плац мајке тужиоцеве пок. Ј., која је била прва жена пок. Л.

Па како је вештачењем утврђено да део М. вреди 64.650 дин., М. 44.300 дин., а тужиоца С. 16.700., то тужилачка страна налази да је тастатор Л. завештао туђе имање и да постоји окрњење законског дела наслеђа.

Тужена страна у одговру на тужбу и на рочиштима навела је, да наводи тужиоцеви не могу бити разлог за поништај тестаента, јер ако је тастатор завештао туђу имовину, онда се тестамент не може реализовати.

Даље је навела да према §§ 478. и 479. грађ. зак. нема окрњења зак. дела, када је у питању тестаментални део кћери оставиоцеве.

Окружни суд у Јагодини пресудом од 28. маја 1937. год. По-271/36.—18, одбио је тужиоца од тужбеног захтева са разлога:

„И ако је на протоколу вештачења бр. 17714 вештацима утврђено, да је тужена М. добила већи део од брата С. — тужиоца, ипак се због тога

тестаменат пок. Л. не може редуцирати због окрњења законом дела, јер по § 478. грађ. зак. отац може женску децу у наслеђу изравнати са мушком, а по § 479. гр. зак. Закони би се део окрњио, кад би окрњење било у корист неког другог лица, а не женског детета.

Исто тако тужилац није доказао да је тестатор пок. Л. располагао туђом имовином, када је део плаца, који је добила на део при деобном поравнању са својим сестрама његова — тужиочева мајка пок. Ј., завештао туженој М., јер је исказима сведока М. Н., Ј. Ј., М. В., Ц. С. и Б. В. утврђено, да је плац пок. Ј. тестатор С. придружио парцелу, купљену по тапији 13644 од С. сестре пок. Ј. као и парцелу купљену од општине приликом регулације, те тако сједињене све три парцеле поделио између себе и синова М. и тужиоца С. Та је деоба извршена, према исказу сведока М. још пре 1912 год. Према овоме пок. Л. могао је са овим делом располагати, јер је на основу те деобе постао његов — § 297. гр. зак. и он га је држао, те се тужилац има одбити од свог тражења, као недоказаног.“

По незадовољству тужилачке стране, Апелациони суд у Београду, пресудом од 4. новембра 1937. год. РБр. 2410, одобрио је пресуду Окружног суда.

По жалби тужилачке стране, Касациони суд у Београду примедбама својим од 8. јула 1938. год. Рев. 219, поништио је пресуду Апелационог суда са разлога:

„Одобравајући пресуду првог суда, Апелациони суд је погрешно нашао, да се тестаменат пок. Л. не може редуцирати и ако је протоколом вештачења утврђено, да је тужена М. добила већи део од тужиоца С., заснивајући ово своје нахођење по одредбама §§ 478. и 479. грађ. зак. По § 478. пом. законика, отац може своју мушку и женску децу тестаментом само изравнати у наслеђеним деловима, али не може женском детету оставити више него мушком на рачун законског дела мушког детета, и на тај начин окрњити законски део мушког детета, предвиђен у § 477. грађ. зак. Исти је смисао и § 479. грађ. зак., у коме се каже, да би се закони део окрњио, кад би окрњење било у корист неког другог лица а не женског детета, јер ни тај пропис не допушта тестатору да у окрњењу законског дела може ићи и преко изравнања мушке и женске деце, остављајући овој последњој већи наследни део. Према томе суд је био дужан да оцени: да ли је, с обзиром на вредност заоставштине, која је тестирана тужиоцу и оне, коју је тестатор оставио туженој М. као кћери, законски део тужиоца С. окрњен тако, да је М. добила више у вредности од С. па да по том донесе одлуку о тужбеном тражењу у погледу редукције тестамената.

Осим тога, ни Окружни ни Апелациони суд није дао разлоге, нити је навео законски пропис, на основу кога налази, да је тестатор Л. деобом плаца тужиоцеве мајке пок. Ј. постао сопственик оног дела, који је при деоби са синовима С. и М. припао њему — Л. и да је по томе могао са тим делом тестаментално располагати као са својом имовином — § 305. тач. 8. грађ. суд. пост.

Позивање пак суда на § 297. грађ. зак. погрешно је, јер овај законски пропис говори о условном убаштињењу, што овде није случај“.

Апелациони суд у Београду није усвојио горње примедбе Касационог суда, већ је у акту свом РБр. 1201 од 25. јула 1938. год. навео следеће против разлоге:

„Пропис § 478. грађ. зак. каже: ма да закон у наслеђу мушкој деци даје првенство над женском, ипак је отац властан завештањем између своје деце учинити распоред какав хоће, и тим завештањем не само женску децу изравнати са мушком, већ им може и особити део оставити, и у таквом случају тај распоред заоставштине на случај смрти мора остати снажан нити нарушења законског дела ту има, па било да је женску децу изједначио са мушком било да је женској деци и особити део оставио.

У прилог овога гледишта по нахођењу Апелационог суда иде и пропис § 479. грађ. зак. где каже: и тако би закони део био окрњен кад би завештатељ половину законског наслеђа у корист другог кога а не женске деце оставио, из чега излази да ако је завешталац оставио женској деци и више од половине, нема окрњења законом дела а има га ако би то било на корист другога кога.

Доводећи у везу одредбе § 478. са одредбама § 479. грађ. закона долази се до закључка да је законодавац у § 479. грађ. зак. поновио одредбу из § 478. грађ. зак. да нема окрћења законом дела ако је завешталац женској деци оставио више од половине своје имовине, а да га има ако је то учињено у корист кога другог. Апелациони суд усваја други део примедба Касационог суда, али како налази да је први део истих релевантан по пресуђуње овога спора, дао је своје противразлоге напред изнете.

Општа седница Касационог суда у Београду одлуком својом од 18. октобра 1938. год. Рев. 219 одбацила је противразлоге Апелационог суда и усвојила примедбе свога већа.

За повраћај мираза жени поред мужа, одговоран је солидарно и свекар као старешина задруге. (Пресуда Касационог суда у Београду од 28. јануара 1938. год. Рев. 1256/37.).

У правној ствари тужиоца Л. С., противу туженика А. С. и М. С. ради повраћаја мираза и накита, Срески суд у Пожаревљу пресудом од 21. јануара 1937. г. П-474/36., осудио је туженике да тужиљи солидарно врате мираз и накит са разлога:

„Тужилачка страна је навела: Тужиља се 1933. год. венчала са туженим А. и дошла у кућу његовог оца — туженика М., пошто је њен муж тужени А. живео а и данас живи у кући свога оца — туженика М. Пре две године тужени су тужиљу најурили из куће а тужиља је потом повела бракоразводну парницу и брак је извршном пресудом духовног суда између тужиље и туженика А. разведен. Приликом ступања у кућу тужених тужиља је као мираз донела 5 акова вина, 10.000 динара, које је њен деда дао туженику М. као старешини куће и заједнице, у којој је живео туженик А. и 50 малих дуката у злату, од којих је туженик А. утрошио три у вредности 540 дин., осталих 47 комада враћени су тужиљи приликом изласка из њихове куће. Тужиља је више пута тражила од тужених да јој врате њен мираз у 10.000 динара, пет акова вина и три мала дуката, али они то нису хтели учинити па их је зато и тужила суду и молила да суд донесе пресуду као у диспозитиву. За доказ својих навода предложила је доказ саслушањем странака, читањем оверених преписа саслушања туженика М. пред општ. управом у Б., од 12. априла 1934. год. доказ преслушањем Б. Т., М. М., Ј. Т., све из Б., а поднела је и пресуду црквеног суда Епарх. Браничевске Бр. 11919 и обавест истог суда, за доказ да је брак између тужиље и туженика А. разведен.

Тужени су преко свога заступника признали да је тужиља заиста била донела као мираз туженом А. 10.000 динара, 50 малих дуката, од којих је тужени А. потрошио за своје потребе 3 комада, а осталих 47 вратио тужиљи, као и 5 акова вина, који су утрошени на дан свадбе. Тужени А. пристаје да врати тужиљи 10.000 динара, а вино и дукате сматра да није дужан да врати.

Тужени М., ма да тужени А. живи са њим у заједници и под његовом очинском влашћу, налази да није обавезан да врати тужиљи спорну миразну вредност јер је по закону на враћање мираза обавезан само муж па ма њему да је мираз предат. Стога је молио да се тужбено тражење према њему одбије.

Суд је провео доказ читањем пресуде Црк. суда Епарх. Бранич. Бр. 11919 од 30. децембра 1936. год. и обавести истог суда, као и доказ читањем саслушања туженика М. пред општ. управом у Б. од 12. априла 1934. г., а остале доказе предложене од стране тужиље суд је одбио као сувишне, јер је признањем туженика утврђено чињенично стање тужбе.

Признањем туженика А. и М. утврђен је навод тужбе да је тужиља приликом ступања у кућу тужених донела као мираз 10.000 динара, 5 акова вина и 50 дуката, од којих је тужени А. утрошио 3, осталих 47 вратио тужиљи, а пресудом духовног суда епарх. Браничевске бр. 11919, утврђено је да је брак између тужиље и туженика А. разведен, па је стога и тужбено тражење о повраћају мираза оправдано — §§ 760., 765. и 766. гр. з. Како је туженик М. као старешина задруге примио од тужиљиног деде поменутих 10.000 динара, што је утврђено и његовим данашњим признањем као и признањем на саслушању код опт. Б., где је изјавио да је он примио 10.000 динара али да их неће вратити док се брак не разведе, те је за по-

враћај мираза тужиљи одговоран не само муж тужиљин туженик А. већ и његов отац туженик М. као старешина задруге, која и данас постоји између њих, и који је као такав од тужиље, односно њеног деде и примио миразно добро — § 507., 510. и 534. гр. зак., па је стога суд и донео пресуду као у диспозитиву“.

По призиву туженика Окружни суд у Пожаревцу пресудом од 29. априла 1937. г. Пл. 123 преиначио је пресуду Среског суда само у погледу досуђеног интереса, са разлога:

„Да је првостепена пресуда у свему, изузев једино почетног рока од када су туженици дужни плаћати тужиљи интерес на досуђену јој суму од 10.000 динара, правилна и на закону основана, а да призивни разлози не стоје, и то све са разлога изнетих у образложењу првостепене пресуде.

Што се пак тиче почетног рока од када су туженици дужни плаћати интерес тужиљи Л. на досуђених јој 10.000 динара призивни суд је нашао, да је исти у конкретном случају, а пошто овде није у питању уговорени интерес и тражбина са одређеним роком доспелости, дан подизања тужбе — 3. децембра 1936. г. као дан када су туженици на повраћај позвани — § 887. гр. зак. а не 10. март 1934. г. када је тужиља напустила кућу туженика, како је то првостепени суд погрешно узео те је у томе и у толико само и ваљало првостепену пресуду преиначити, што је призивни суд и учинио“.

По ревизији туженика и тужиље Касациони суд у Београду пресудом од 28. јануара 1938. г. Рев. 1256 потврдио је пресуду Окружног суда са разлога:

„Тужиља изјављеном ревизијом побија пресуду призивног суда са разлога означених у § 547. бр. 2, 3, 4, а те разлоге образлаже:

Што је призивни суд погрешно разумео и применио § 887. гр. зак., јер је тужиља опоменула туженике на повраћај мираза и накита још 12. априла 1934. г. што је утврђено изведеним доказним чињеничким стањем и испитом туженика М. код општ. суда на дан 12. априла 1934. г. Према томе, интерес се има рачунати од 12. априла 1934. г.

Поводом оцене ових ревизијских разлога Касациони суд је нашао, да предњим наводима ревидент удара на погрешну правну оцену — тач. 4. § 597. гр. п. п. Истицање погрешне правне оцене је неосновано, јер је призивни суд правилно нашао, пошто у конкретном случају није уговорен интерес, нити је тражбина са одређеним роком доспелости, да се почетни рок за плаћање интереса има сходно пропису § 887. гр. зак. рачунати од 3. децембра 1936. г. као дана поднете тужбе. Према томе неоснован је ревизиони навод, да се интерес има рачунати од 12. априла 1934. г., као дана када је тужиља опоменула тужену страну на повраћај мираза, а ово зато што саслушање датира пре развода брака између тужиље Л. и туженог А., односно пре доношења пресуде духовног суда, јер се по § 766. грађ. зак. мираз не може тражити, док брак траје. Зато се има узети, да су тужени опоменути на враћање мираза после престанка брака тужиље са туженим А. од дана тужбе по овом предмету како је то призивни суд узео.

Тужени М. у своме ревизијском писмену побија у целини пресуду призивног суда са ревизијских разлога из т. 2. § 597. гр. п. п.

Упуштајући се у оцену предњих ревизијских разлога, Касациони суд је нашао:

Ревизијски навод да тужени М. као отац, ма да је примио мираз у место свога сина А. није одговоран за повраћај истог, већ да то припада по закону мужу а да тужени М., ако га је утрошио може одговарати једино своме сину — мужу тужиљином а не тужиљи — неоснован је, јер је призивни суд правилно нашао, да је за повраћај мираза тужиљи одговоран не само муж тужиљин туженик А. већ и његов отац туженик М. Ово зато што се из утврђеног и констатованог чињеничког стања § 368. гр. п. п. првога суда, а на коме базира и призивна пресуда, види да је туженик М. примио мираз у 10.000 динара од деде тужиљиног, као и да тужени А. живи у заједници код туженог М., који је старешина задруге која и сада постоји, те је зато према оваком чињеничком стању, да је тужени М. старешина задруге, да је на своме саслушању код општ. Б. изјавио да неће примљени новац вратити, док се брак не разведе, који је случај сад настао, то је призивни суд правилно нашао, да је тужени М.

као старешина задруге — § 507. и 510. гр. зак. солидарно одговоран за повраћај траженог мираза са туженим А. — § 545. гр. зак.

Према томе неоснован је и ревизијски навод погрешне правне оцене због одлуке о солидарној обавези обојице туженика.

Ревизијски навод да је у погледу одбране туженика о дукагима и вину, која, вели, одбрана није извиђена, те да зато позивни поступак има недостатака, који спречавају да се ствар исцрпно претресе и темељно оцени — тач. 2. § 597. гр. п. п. — неоснован је, јер према нахођењу Касационог суда не стоје истакнути недостаци. Позивни суд је на основу утврђеног чињеничког стања правилно утврдио, да се поред 10.000 динара примљених од тужиље као мираз, у миразно добро, убрајају и дукати и вино — §§ 760., 765. и 766. грађ. зак.“

Ако отац у законском року, по § 128. грађ. зак., не поведе спор за доказивање ванбрачности детета, дете се сматра за брачно, без обзира што је у књигама рођених заведено као ванбрачно дете. (Пресуда Касационог суда у Београду од 18. новембра 1938. године Рев. 951/37.).

У правној ствари тужиоца Ч. Б. и осталих противу Б. жене С. Е. због утврђивања ванбрачности детета, Окружни суд у Шапцу пресудом од 5. јуна 1935. године По-1235/34. одбио је тужиоце од тужбеног захтева са разлога:

„Тужилачка страна претставила је стање ствари овако: Да је пок. М. Б. бив. земљ. из Драгиње умро 17. јануара 1915. године а по смрти од најближих крвних сродника оставио сестре: А. жену Т. К. из Шапца, П. уд. О. из Меховина, мајку Б. уд. Б. из Драгиња.

Да је пок. М. био ожењен, али да га је жена Ј. са којом није имао порода напустила после кратког времена и да је брак између пок. М. и жене му Ј. разведен на штету Ј. због тога што је она родила ванбрачно дете по изводу цркве Меховинске тек. бр. 13. Да је овај брак разведен пресудом Епархијског Духовног Суда Епархије Шабачке од 19. маја 1908. бр. 2186 и да је ту пресуду оснажио и Велики Духовни суд, али да је пресуда Великог Духовног суда услед ратова у бежанији пропала, а позвали су се на сведоке који су ту пресуду читали.

Да су према овоме а у смислу §§ 394. и 395. грађ. зак. заоставштину пок. Маринка наследиле његове поменуте сестре А. и П. и маји му Б. од којих су П. и Б. своје право наслеђа уступиле тужиоцу Т. а Т. К. и његова жена А., исто имаће продали Ч. и Ј. Б. из Драгиња по белешци потврђеној код првостепеног суда у Шапцу 11. маја 1923. године, Бр. 7955 да је пом. А. ж. Т. К. умрла и да је њен једини наследник и претставник Б. Т. К. из Шапца. Да је се тужена Б. појавила и тражила да наследи имовину пок. М. и да су тужиоци упућени на парницу да докажу да Б. није брачна кћи пок. М. те да нема право да наследи његову заоставштину, да поступајући по поменутом решењу поднесе тужбу противу тужене Б. којом траже пресуду да тужена Б. жена С. Е. из Бобовика није брачна кћи пок. М. Б. из Драгиња и да према томе нема права на његову заоставшћу имовину.

За доказ својих навода тужилачка страна поднела је: пресуду Духовног суда Епархије Шабачке бр. 2186/908. г. белешку Шаб. Прв. суда бр. 587/23., уверење општине Шабачке бр. 19166/34., извод рођених цркве Меховљанске тек. бр. 13/34. и решење Београд. Апелационог суда Р-4804/34.

Тужена страна у своме одговору на тужбу навела је: да је пок. М. Б. умро 17. јануара 1917. године, и од свога потомства после своје смрти оставио своју кћер тужену Б. као једину своју наследницу, јер да је тужена Б. рођена у законом браку свога оца пок. М. и мајке Ј. на дан 20. јануара 1907. године, што се утврђује крштеницом. Да поднета пресуда духовног суда Епархије Шабачке бр. 2186/908. не само што нема никакве правне вредности, јер није постала извршна у погледу на развод брака између пок. М. и жене му Ј., већ у овом конкретном случају и када би се утврдило да је иста постојала њом би се баш несумњиво утврђивала чињеница да је заиста тужена Б. рођена у законом браку пок. М. Б. са женом му Ј. пошто датум њеног рођења долази на 17 месеци пре датума доношења ове пресуде, те се баш несумњиво истом пресудом утврђује да је тужена Б. заиста кћи пок. М.

Тражила је да се тужилачка страна одбије од тужбеног тражења и да се осуди да плати трошкове, а да испиту сведока на које се позвала тужилачка страна нема места. На усменој расправи изведени су докази предложени од парничних страна читавањем свих приложених исправа уз тужбу и одговору на тужбу, док је суд закључком одбио извођење доказа средством преслушања сведока на које се тужилачка страна позвала пошто би исти били без утицаја на пресуђење ове ствари.

Ценећи проведени доказни материјал, а на име извод из књига за уписивање рођених цркве Меховинске тек. бр. 13/34., суд је у смислу §§ 336., 368. и 406. грпп. нашао: Да је тужена Б. рођена 20. јануара 1907. године, од матере Ј. одвојено живеће жене М. Б. из Драгиње а из поднете пресуде Духовног суда Епархије Шабачке од 1. маја 1908. године, Бр. 2186 види се да су до тада пок. М. Б. и жена му Ј. били у законом браку.

По § 113. грађ. зак. брачна су деца сва она која се у законом браку роде. За такву сматра закон сву ону децу која се после сто осамдесет дана од дана венчања, или за 300 дана после смрти мужевљеве или коначног развода брачне везе од законне супруге роде. Према овоме пошто је тужена Б. рођена од мајке Ј. одвојено живеће пок. М. Б. на дан 20. јануара 1907. године, дакле, у време када је она Ј. била у законом браку са пок. М. Б. то се тужена Б. у смислу наведеног законског прописа има сматрати за брачно дете пок. М. јер ни сам пок. М. њену брачност није могао порећи у смислу § 114. грађ. зак. нити је порекао — § 128. грађ. зак. Та чињеница што је у изводу из књига рођених назначено да је тужена Б. ванбрачно дете по нахођењу суда, с обзиром на горе наведено, није у стању да обори горњу законску претпоставку из § 113. грађ. зак. о брачности тужене Б.

Исто тако по нахођењу суда без утицаја је на брачност тужене Б. што је у пресуди духовног суда бр. 2186/908. назначено да се брак између М. и Ј. разводи због тога што је Ј. родила ванбрачно дете Б. једно с тога што се из исте пресуде не види да је извршном постала а друго с тога што с обзиром да тужена Б. је рођена у законом браку пок. М. са женом му Ј. ни само доказано блудочинство супруге ништа противу брачности детета не помаже — § 114. грађ. зак.“

По позиву тужилачке стране, Апелациони суд у Београду пресудом од 1. маја 1936. године, Пл-340 преиначио је пресуду Окружног суда и пресудио да тужена Б. није брачна кћи пок. М. Б. са разлога:

„Погрешно је Окружни суд што је нападутом пресудом одбио тужилачку старну од тужбеног захтева заснивајући своју пресуду једино и искључиво на законској претпоставци из § 113. грађ. зак. а на име да је тужена Б. рођена у законом браку између пок. Б. М. и њене матере пок. Ј. одн. да брак између њих у времену рођења тужене Б. још није био разведен без обзира на то, што су они последњих три године пре развода брака па и у времену рођења тужене Б. живели одвојеним животом. Овакво нахођење Окружног суда погрешно је, јер је Окружни суд приликом доношења одлуке по овоме спорном питању требао да има у виду како садржину приложене пресуде Духовног суда Епархије Шабачке у вези са констатацијом у изводу из протокола рођених цркве Меховљанске и да је тужена Б. ванбрачно дете, тако и наређење § 114. у в. § 128. грађ. зак. који законски прописи предвиђају случај да се дете, и ако је рођено у законом браку, има сматрати као ванбрачно, ако је утврђено да за време од 300 дана између супружника није било телесног смешања, па после овог законом одређеног рока дете буде рођено. Прелазећи на оцену овог чињеничког стања, а које је утврђено код првог суда, Београд. Апелациони суд налази: Из извода протокола рођених цркве Меховљанске Бр. 13/34. као јавне исправе — §§ 388. и 406 грпп. види се, да је тужена Б. рођена на дан 20. јануара 1907. године од своје матере пок. Ј. као одвојено живеће жене пок. Б. М. и да је у односној рубрици поменутог извода наведено да је ванбрачно дете. Из пресуде Духовног суда Епархије Шабачке од 19. маја 1908. године Бр. 2186 такође као јавне исправе види се, да је пок. Ј. мати тужене Б. последње три године живела одвојено од свога мужа пок. М. да му се никако није враћала на продужење брачног живота (Уверење суда општине Драгињске од 30. марта 1908. године, Бр. 767) и да је у оваквом одвојеном животу родила дете — тужену Б. због

чега је истом пресудом брак између њих из узрока из § 94. т. 1. грађ. зак. у корист мужа, а на штету жене разведен.

Све ове утврђене чињенице Београдски Апелациони суд утврђује у уверењу да пок. Ј., за време овог одвојеног живота од последње три године, до доношења одлуке Духовног суда Епархије Шабаčke о разводу брака дакле од маја 1905. године, а и раније, па до маја 1908. године када је донета пресуда Духовног суда о разводу брака, у које време с обзиром на дан рођења тужене Б. 20. јануара 1907. год. спада у законом одређени рок од 300 дана, није имала никаквих полних односа са својим мужем пок. М. већ са другим непознатим лицем из којих је полних односа тужена Б. од матере пок. Л. у одвојеном животу зачета и рођена. — Према овоме утврђеном чињеничком стању, тужена Б. не може се сматрати, као брачна и законита кћи пок. М. и поред законске претпоставке из § 113. грађ. зак. већ као ванбрачно дете своје матере пок. Ј. према наређењима §§ 114. и 128. грађ. зак. Што се тиче дужности пок. М. из § 128. грађ. зак. да оспорава брачност тужене Б. у предвиђеном року од три месеца, Београдски Апелациони суд налази да ова дужност није лежала на пок. М. нити је могао доказивати да је то дете ванбрачно које је у црквене књиге рођених уписано као ванбрачно и самим тим да није његово брачно дете већ је напротив на пок. Ј. за живота као природном заступнику свога детета лежала дужност да утврђује да је тужена Б. брачна кћи пок. М.

Да је пресуда Духовног суда Епархије Шабаčke којом је разведен брак пок. М. и пок. Ј., постала извршна одн. да је Велики Духовни суд исту пресуду одлуком оснажио, Београд. Апелациони суд изводи из те чињенице одн. констатације у реферату решења Среског суда у Владимирцима од 14. маја 1934. године Бр. 1501 о упућењу на спор, приложеног у одговору на тужбу на име да је према уверњу суда општине Драгињске Бр. 1968/33. издатом на основу исказа тројице сведока постојала пресуда Великог Духовног суда о разводу брака између пок. М. и пок. Ј. и да је та пресуда постала извршна 1909. године — § 388. грпп.

Најзад Београдски Апелациони суд налази да нема места испиту сведока по предлогу тужилачке стране ради утврђивања чињенице, да пок. Ј. од како је напустила свог мужа пок. М. никако се више није враћала у његову кућу на продужење брачног живота као и да је пресуда Духовног суда Епархије Шабаčke постала извршна. Ово стога што су ове чињенице у спору утврђене другим поднетим доказима“.

По ревизији тужене стране, Касациони суд у Београду пресудом од 18. новембра 1938. године Рев. 951/37. преиначио је пресуду Апелационог суда и тужиоце одбио од тужбеног захтева са разлога:

„Основан је ревизијски разлог из т. 4. § 597. грпп. који тужена страна у својој ревизији наводи, јер је по оцени Касационог суда призивни суд дао погрешну правну оцену о спорној ствари одлучујући да тужена Б. није брачна кћи пок. М. По §§ 113. и 114. грађ. зак. дете рођено у законном браку сматра се за брачно. У § 114. грађ. зак. предвиђен је само један начин за обарање ове законске претпоставке а то је спор у коме би отац доказао да му за време рока од 180 или 300 дана није било могућно имати телесно смешање са супругом. Рок за вођење овога спора предвиђен је у § 128. грађ. зак. и исти износи три месеца од дана када је презумтивни отац сазнао за рођење детета. После овога рока законска претпоставка да је дете рођено у браку брачно не може се више обарати.

У овом случају из утврђеног чињеничког стања се види, да је тужена Б. рођена за време трајања брака између њене мајке Ј. и пок. М. Б. бив. из Драгиња и то по истеку 180 дана од закључења брака а пре развода истог, према чему у овом случају постоји законска претпоставка да је она брачна кћи пок. М. Како се пак из утврђеног чињеничког стања види и то, да пок. М. који је живео осам година, после рођења тужене Б. у законном року није повео спор ради доказивања ванбрачности детета у смислу § 114. грађ. зак. то је законска претпоставка из § 113. грађ. зак. да је тужена Б. као дете рођено у браку брачно, постала необорива.

Разлог призивног суда да презумтивни отац тужене Б. није био дужан да докаже ванбрачност детета зато што је у књигама рођених тужена Б. заведена као ванбрачно дете, неоснован је, јер закон питање о брачности детета не везује за констатацију о брачности заведену у књигама рођених већ прописује да је дете рођено у браку брачно, што значи да

се оно има сматрати за брачно по самом закону без обзира на то да ли је у књигама рођених заведено као ванбрачно. Закон даље у § 114. грађ. зак. прописује да ни само признање супруге ни доказано блудочинство супруге против брачности детета не помаже, па у толико пре на питање о брачности детета не може имати утицаја констатација заведена у књиге.

С тога је и поред наведене констатације у књигама рођених законска претпоставка о брачности детета постојала, те је пок. М. ако је желео да исту обара, био дужан да поведе спор у законском року а кад то није учинио ова законска претпоставка је постала необорива и тужена Б. се има сматрати за брачну кћер пок. М.“

Ако је задруга образована из два мушка члана, па један умре, и остави за наследника кћер, други члан задруге не може се, по § 529. грађ. зак., користити исплатом наслеђа у новцу, пошто је смрћу једног задругара задруга угашена. (Пресуда Касационог суда у Београду од 30 августа 1938. год. Рев. 701).

У правној ствари тужиоца С. С. противу туженика С. А., због наслеђа, Срески суд у Алексинцу пресудом од 11. марта 1937. год. П.-1053/36. одбио је тужбени захтев са разлога:

„Тужилац је у тужби и на расправи преко свога пуномоћника представио, да је извршним решењем среског суда у Алексинцу од 25/V-1936. год. Обр. 2127. упућен на редован грађански спор надлежном суду противу туженика, те да тим путем докаже, да има право да део наслеђа тужене С. који се састоји из 1/2 половине имања описатог у диспозитиву, исплати у новцу, те је он у смислу овога решења поднео тужбу и свој тужбени захтев образложио на следећи начин: да је он — тужилац са оцем тужене С. а мужем тужене Д. по смрти пок. им оца М. наставио заједнички задружни живот и да је отац тужене С. пок. Ж. од кога тужена С. доводи своје право наслеђа умро као задругар у рату 1915. год. оставивши као јединог наследника кћер С., те је према изложеноме овлашћен да део наследнице С., на коме има право уживања тужена Д. исплати у новцу, па како му ово право тужене не признају, молио је суд да пресудом утврди да има места исплати овог наслеђа у новцу, те да га и исплати било по споразуму између њега и туженика било по процени вештака.

За доказ навода позвао се на решење среског суда у А. Обр. 2127. од 25/V-1936 год., уверење општинске управе у Нозрини бр. 1732. од 14/X-1936 год., а предложио је и саслушање странака.

Накнаду парничних трошкова тражио је.

Тужена Д. и тужена С. са својим пуномоћником на расправи изјавили су: да тужбени захтев не признају, јер је исти неоснован, пошто у конкретном случају не може се применити пропис § 529. грађ. зак., јер је смрћу пок. Ж. оца тужене С. и мужа Д., престала задруга, пошто је од мушких лица — задругара остао само тужилац, те у моменту појављеног питања исплате наслеђа у новцу, није било задруге, јер нема потребних елемената у закону предвиђених за постојање задруге, па како је право исплате наслеђа женским лицима у новцу признато само задрузи и ником више, то је тужбени захтев неоснован, а навели су и то, да је тужбени захтев преурањен, јер се ово право могло тражити тек по смрти тужене Д., која има право удовичког уживања на делу наслеђа наследнице С. па су са свега овога предложили да се тужбени захтев у целости одбије и тужилачка страна осуди, да им накнади парничне трошкове.

Суд је извео доказивање путем понуђених доказа по тужиоцу, чему се тужена страна није противила, па је по завршеној усменој јавној расправи ценећи доказни материјал изнет у овоме спору у смислу § 368. грпп. по слободном судијском уверењу нашао:

Решењем среског суда у А. Обр. 2127. од 25/V-1936. год. утврђено је да је пок. М. отац тужиоца и пок. Ж. умро 1897. год. 9. фебруара и да је после смрти од мушког потомства оставио синове тужиоца С. пок. Жив., оца тужене С., који је такође умро 1915. год. у рату а после смрти оставио као једину наследницу тужену С. као и удовицу тужену Д., а поднетим уверењем општинске управе у Н. бр. 1732. од 14/X-1936. год. утврђено је да је пок. Ж. умро као задругар тужиочев, а овим је утврђено и то

да је по смрти пок. Ж. остао једини од мушких глава ове задруге само тужилац.

С обзиром на проведене доказе као и на основу §§ 57., 507. и 529., грађ. зак. суд је нашао, да је тужбени захтев у целости неоснован, јер је утврђено да је пок. Ж. умро у рату 1915. год. и да је од мушких задругара остао само тужилац, то је смрћу пок. Ж. престала задруга, јер да би било задруге потребно је да има више мушких глава, везаних крвним сродством, које саме или са својим потомством живе у заједници и на заједничком имању, како у овом случају нема предвиђених услова, јер је смрћу оца наследнице тужене С. пок. Ж. престала задруга, пошто је од мушких лица остао само тужилац, то му ово право исплате наслеђа у новцу и не припада, јер је ово право признато само задрузи и ником више, то је са ових разлога тужбени захтев у целости ваљало и одбити, те је одлука суда донета по овој ствари како је у диспозитиву означено у свему правилна и на закону основана“.

По привизу тужиоца, Окружни суд у Нишу пресудом од 18. децембра 1937 год. Пл. 371. потврдио је пресуду среског суда, са разлога:

„Да је пресуда среског суда у А. правилна и на закону основана и да разлози у привизном писмену изнети не стоје пошто их је првостепени суд у образложењу нападнуте пресуде већ правилно ценио, па их привизни суд као неосноване није уважаио већ донео пресуду као у диспозитиву“.

По ревизији тужиоца, Касациони суд у Београду пресудом од 30 августа 1938 год. Рев. 701. потврдио је пресуду окружног суда са разлога:

„Тужилац у своме ревизијском писмену побија у целини привизну пресуду због ревизијског разлога из т. 4. § 597. грпп., јер налази, да је правна оцена и примена материјалног закона погрешна. Ово вели зато, што је привизни суд погрешно нашао, да овде нема места примени § 528. грађ. зак., већ се спорни случај има расправити по прописима за инкосно наслеђивање. Налази, да тужилац као једини преостали задругар има право, да се користи одредбом § 528. грађ. зак. о исплати дела своје братанице, јер је ово право законодавац њему признао зато, што је до смрти Жив. — оца тужене С. био његов задругар. Позива се на начелну одлуку опште седнице Касационог суда од 28/1-1926. год. бр. 223., којом је овакав исти случај начелно расправљен у овом смислу.“

Оцењујући предњи ревизијски разлог Касациони суд је нашао, да је исти неоснован, јер је привизни суд према утврђеном чињеничком стању првога суда а које је стање други суд својом пресудом акцептирао, дао правилну оцену, а на име, да се тужилац има одбити од свога тужбеног захтева, да има право да својој братаници — туженој С. и туженој Д. удови свога брата пок. Ж., исплати у новцу наслеђени део, који износи половину заоставштине пок. М. С. и то било путем споразума било путем процене изабраних вештака.

Ревизиони навод да овде има места примени § 528. г. з. неоснован је, јер поменути законски пропис говори, да сродство у задрузи при наслеђивању има првенство над сродством изван задруге, ма ово било и у ближем сродству што овде није случај, јер се из утврђеног и констатованог чињеничког стања првога и другог суда види, да је смрћу пок. Ж. оца тужене С. угашена задруга, која је постојала између тужиоца и пок. Ж., његовог брата, пошто је од мушких лица остао само тужилац.

С обзиром на правилно утврђено чињеничко стање, да у овом конкретном случају по смрти оца тужене С. није постојала више задруга, то је привизни суд правилно нашао да се туженик не може користити прописом § 529. грађ. зак., пошто му ово право исплате наслеђа у новцу не припада, јер је ово право признато само задрузи и ником више.

Према томе неосновано је и позивање на напред поменућу одлуку Касационог суда, којом је расправљен пропис § 528 г. з., коме пропису у овом спорном случају нема места, као што је наведено“.

По § 494. грађ. парн. пост. тужилац је овлашћен да предлог за пропуштање учини и на самом рочишту за усмену спорну расправу. (Пресуда Касац. суда у Београду од 1. јуна 1937. год. Рев. 1623/36.).

У правној ствари Ч. Ј. противу О. К., због дуга, Окружни суд за окр. београдски пресудом, на основу пропуштања од 26 децембра 1935. год. По 103., осудио је тужену страну на плаћање спорног дуга са разлога:

„Тужилац је у тужби бр. По-103/35-1 преставио овом суду да је тужена општина Калуђерица од њега — тужиоца узела циглу за зидање општинске суднице и општинске кафане у селу Калуђерици, да му је за исту остала дужна суму од 16.912.— дин., а коју му суму тужена општина није платила.

Прво рочиште по овом спору било је одређено на дан 18 октобра 1935. год. на које је дошао за тужиоца Чедомир Ј. адвокат, а за тужену спшину Кал. њени преставници: прет. М. С. и чланови суда кметови Р. М. и Ј. М. Заступници тужене стране на овом рочишту нису истакли ни један од приговора наведених у § 334. грпп. и суд је на истом наложио туженој страни да у року од 20 дана рачунајући од 18. октобра 1935. год. т. ј. до 8. нов. т. г. поднесе суду прописан одговор на тужбу.

По § 494 грп. ако тужена страна не преда на време одговор на тужбу може тужилац предложити да се о главној ствари донесе пресуда због пропуштања одговора на тужбу, па како тужена страна у остављеном року, па чак ни до 11. децем. 1935. год. као дана предлога, није поднела одговор на тужбу, то је суд с обзиром на ово а на основу § 494. у вези § 492. грп. донео пресуду као у диспозитиву“.

По призиву тужене стране, Апелациони суд у Београду закључком од 18 августа 1936 год. Пл. 399., потврдио је пресуду окр. суда, са разлога:

„Претходно је призивни суд нашао, да се по уложеном призиву има одлучити у нејавној седници у см. § 567. грпп. са разлога што се призив у главном оспорава на томе да није било пропуштања — § 565. т. 4. грпп. У призиву се истиче нов навод о застарелости права на тужбу, но овим се не иде на то, да се докаже призивни разлози о томе, да није било пропуштања већ се истиче нов приговор који заилази у меритум саме правне ствари, а овоме нема места у призивном поступку у см. § 576. грп. те се призивни суд у оцену истога не може ни упуштати.

Упуштајући се у оцену главне ствари а поводом истакнутих призивних разлога о томе да тужена страна није била правилно заступљена и да је предлог за доношење ове пресуде касно поднесен, призивни суд налази, да ови разлози не стоје, јер се из записника о првом рочишту види, да је за тужену страну био присутан претседник општине, који је по закону заступа у свима пословима § 84. зак. о општ.

Поред овога, и из приложеног пуномоћја издатог адвокату тужене стране а приложеног у рекурсу под По 103/35-12., види се, да је ово издато од претседника тужене општине и часника ове, који су као заступници тужене општине присуствовали првом рочишту и примили налог за одговор на тужбу — те се и овим оповргава истакнути призивни разлог:

Најзад ово је питање расправљено и закључком овога суда Пл. 1009/36. донетог по рекурсу тужене стране противу закључка окр. суда По-103/35-21. у коме је истакла исте разлоге у погледу неправилног заступања тужене стране.

Што се тиче призивног разлога, да је тужилачка страна касно поднела предлог за доношење ове пресуде, наиме, да је предлог поднет после више од месец дана по истеку одређеног рока за одговор на тужбу ни то не стоји, јер законом није одређен рок до кога се овај предлог може поднети — § 494. грпп. обзиром на то, да ова парнична радња није предузета до дана поднетог предлога — § 209. од. II грпп.“

По ревизији тужене стране, Касациони суд у Београду пресудом од 1 јуна 1937. год. Рев. 1623/36. потврдио је закључак Апелационог суда, са разлога:

„Ревизиони разлог да је Апелациони суд погрешно нашао, да не стоји призивни навод, да се пресуда због пропуштања није могла донети зато, што тужилачка страна није благовремено поднела предлог за доношење такве пресуде, неоснован је. Ово стога, што по § 494. грађ. парн. пост. није предвиђен рок, када се предлог за доношење пресуде због про-

пуштања има чинити, те је тужилац по овом пропису био овлашћен да предлог за пропуштање учини и на самом рочишту за усмену расправу. Пошто и сам долазак тужника на рочиште, по од. III § 494. грпп. не смета да се донесе пресуда због пропуштања. У осталом тужилац је својим поднеском од 7 децембра 1935. год. По 103/35-3, благовремено и пре одређене усмене расправе за 22. јануар 1936 год. поднео предлог за доношење пресуде због пропуштања, те је суд правилно поступио, што је закључком од 26. децембра 1935. год. По 103/35-7. одлучио, да се заказано рочиште за усмену расправу за 22/1-1936. год. не одржи, те први суд није повредио пропис § 525. грађ. парн. пост. пошто се ранији закључак односи на управљање парницом.

Ревизиони разлог, да Апелациони суд није ценио приговор тужене стране о недопуштености редовног правног пута и због застарелости, — неоснован је. Ово стога, што је позивни суд правилно нашао, да су ове чињенице нов приговор и докази, који се по § 576. грађ. парн. пост. не могу истицати у позивном писмену, те се о истима није ни могло упуштати у оцену.

Најзад неуместан је навод у ревизији, да првостепени суд није могао донети пресуду због пропуштања за то, што тужилац у тужби, како се веди у ревизији, није поднео никакве доказе, којима доказује или заснива своје тужбено тражење, јер се је тужилац за доказ својих навода позвао на преслушање странака као доказ, а како тужена општина није дала на време никакав одговор на тужбу тужилачке стране, нити је ма чиме наведе тужиоачево оповргла, то је суд потпуно правилно узео по § 492. грпп. да стоје наводи тужилачке стране изнети у тужби и сасвим је правилно први суд поступио, када је тужену општину осудио на плаћање по тужби означеном пресудом изреченој због пропуштања давања одговора на време“.

Уношење постојања терета издржавања, спреме и удомљења у оглас о продаји непокретне имовине, не може створити стварно право, ако то право не постоји и ако није уведено у интабулационе књиге. (Закључак Касационог суда у Београду од 3. септембра 1938. год., Реџ. 754).

У правној ствари О. Б. противу Л. П. због одрицања права девојачке спреме, удомљења и издржавања, Окружни суд у Нишу пресудом од 7. септембра 1937 године, По-88, нашао је да тужена нема права девојачке спреме, удомљења, издржавања ни уживања на спорном имању са разлога: „Тужилачка страна тужбом својом од 8 маја 1937. године као и доцније на рочишту, представила је стање ствари овако:

Тужилачка банка купила је на јавној ликвидацији извршеној од стране управе полиције у Нишу у 1933 години, непокретно имање њеног меничног дужника пок П. М. Н. бив. трг. из Ниша као I интабулисани поверилац и по извршним судским одлукама. Имање јој је уступљено по извршности продаје и дат је налог среском суду да изда тапију на име купца Окружне банке а. д. из Ниша. Међутим, пре издања тапије, тужилац је тражио од среског суда да тапију изда без терета спреме, издржавања и удомљења тужене Л. и ако је управа издала налог да се тапија изда под тим теретом. Срески суд је услед овога упутио тужилачку банку на парницу да тим путем докаже да терета нема, па се на томе ова тужба и оснива. За доказ напред наведеног приложено је решење Среског суда бр. 2279/37. под Б.

Даље наводи, да је тужена Л. оснивала своје право, на спрему, удомљење и издржавање на распоредном решењу неспорних дела судије Нишког првостепеног суда од 25. XI-1932. године, бр. 16538. М. бр. 1226/22. Међутим, тужена Л. ова права има, према наведеном решењу из имовине свога оца пок. М. Д. П. бив. трг. из Ниша, како је то иначе по закону. За доказ овога поднела је распоред. решење бр. 16538. (у актима масе М. Бр. 1226/22. Према томе, тужена Л. нема права означена у поменутом распоред. решењу пок. Н. јер јој је он брат, а својина реченог имања према тексту оригиналне тапије ничим није ограничена па ни неким правима и службеностима, већ је тапија чиста и без икаквих терета — те је предложила да Окружни суд у Нишу донесе пресуду: да тужена П. М. Л. домаћица из Ниша нема права девојачке спреме, удомљења, издржавања

ни уживања на имању описаном у тапији на име пок. Н. М. П. из Ниша, потврђеној од стране првост. нишког суда 2. VI. 1926. године, бр. 16536, које је продато од стране управе полиције у Нишу на дан 4. VII. 1933. године, за дугове пок. Н., те се на име купца Окружну банку а. д. из Ниша има издати тапија без терета, као и да тужена Л. плати тужиоцу парничне трошкове.

Тужена страна у свом одговору на тужбу од 23. јуна 1937. године, као и доцније на рочишту, преставила је стање ствари овако: Тужена Л. М. П., приликом расправе заоставштине пок. јој оца М. тражила је издржавање до своје удаје или смрти и девојачку спрему и удомљење из заоставштине пок. М. Ово њено право појављени наследник Н. син пок. М. признао је, те је извршним распоредним решењем неспорних дела судије нишког првостепеног суда од 25. XI. 1922. год. бр. 19538 ово право туженој признато и потврђено. Даље наводи, да је тужилачка банка тражила наплату свога потраживања према дужнику Н. и да је тужена Л. тражила да Управа полиције у Нишу прода речено имање, али под теретом њеног девојачког издржавања, спреме и удомљења — па је управа полиције у свом огласу о продаји обзнанила да се имање „продаје са теретом девојачког издржавања, спреме и удомљења Л. кћери пок. М. Д. П. бив. трг. из Ниша“.

Даље, да тужена Л. никада ни код које власти није се одрекла свога права издржавања, спреме и удомљења на имању а које право тужена по реченом извршном решењу има. Због тога су наводи тужиоца нетачни па је предложила да се тужба одбије и да се тужилац осуди на накнаду парничних трошкова туженику у року од 15 дана под претњом извршења. Изведени су докази предложени од тужилачке и тужене стране, и резултат ових доказа изложен је на расправном записнику.

За овим је суд по оцени свих изведених доказа у смислу § 368. грп. нашао: Пок. Катарина мати тужене Лепосаве и тужена Лепосава на протоколу од 14. маја 1926. године, бр. 16538 Н-349/26. код првостепеног суда у Нишу, изјавиле су: да наследнику Николи сину пок. М. П. одобравају да се убаштини на имању у издатој новој тапији и да му се тапија преда. За овим је првостепени суд у Нишу 2. VI. 1926. год. бр. 16538 издао наследнику Николи М. П. бив. трг. из Ниша оригиналну судски потврђену тапију у којој стоји, да на поменутом имању нема никаквих терета ни по коме основу, па ни неким правима и службеностима, већ да је нова тапија чиста и без икаквих терета.

Са изложенога Окружни суд у Нишу налази: да се је тужена Л. приликом убаштинјења наследника Н. на имању пок. М. Д. П. одрекла својих права спреме, удомљења и уживања на предметном имању и да је тек такво чисто имање прешло на наследника Н. као баштиника.

За доказ да је нова тапија издата наследнику Николи чиста и без икаквог терета служи и то: да је Хипотекарна банка филијала у Нишу по тој тапији одобрила зајам на предметном имању и како је ноторно позната ствар да Хипотекарна банка одобрава зајмове само на она непокретна имања која су чиста и без икаквог терета, то се у толико пре има узети да се тужена Л. одрекла права на предметном спорном имању без обзира што се изрично на протоколу саслушања, није овог свог права одрекла, јер ако би имала какво право спреме и удомљења, тужена Л. та је могла само имати према својој оцу § 397. грађ. зак. а не и према брату односно не и на имању које је по тапији потврђеној од окружног суда под бр. 16536 од 2. VI. 1926. године, прешло на њега и на основу које је он легитимисан као прави сопственик — §§ 292. и 295. гр. зак. у вези Закона о издању тапија.

Сем тога тужена Л. морала је знати, да се задужење код Држав. Хипотекарне банке не може вршити, без тапије, и то само на основу тапије без терета па је зато и одобрила, да се њен брат пок. Н. може убаштинити на имању по тапији, а на основу наслеђа од оца му пок. М. П. да је тужена Л. знала зашто се њен брат баштини, да би подигао зајам код Држав. хипотек. банке, види се из њеног саслушања приликом баштинјења, да одобрава да се њен брат може убаштинити, што опет значи, да је хтела могла је изјавити, да не одобрава или да одобрава али под теретом њеног права девојачке спреме и удомљења, те би тапија са овим теретом и била потврђена, или Држав. Хипотек. банка,

не би на основу овакве тапије на имање одобрила зајам, те би тиме и циљ баштињења био промашен“.

По призиву тужене стране Апелациони суд у Београду пресудом од 22 јануара 1938. године, Пл. 1903/37, преиначио је пресуду Округног суда и туженој страни признао право девојачке спреме, удомљења, издржавања и уживања на спорном имању са разлога:

„Што Апелациони суд не усваја примену закона на утврђено чињеничко стање и ако је то први суд учинио. Ово са следећих разлога: тужилачка страна тражи судску одлуку о томе: да тужена Л. нема право девојачке спреме, удомљења, издржавања ни уживања на имању описаном у мерама и границама у пресуди Округног суда, а описаним у тапији на име пок. П. М. Н. бив. трг. из Ниша потврђеној од стране првостепеног суда у Нишу 2. VI. 1926. године, под бр. 16536, које је продато од стране Управе полиције у Нишу на дан 4. јула 1938. за дугове пок. Н. и да се на њу, Округну банку а. д., као купца изда чиста тапија без овога терета.

Међу странкама није спорно, да је тужилац купио имање на јавној продаји, а из приложеног огласа о јавној продаји који је изишао у Службеним новинама бр. 123. од 3. VI. 1936. год. види се да је имање било оптерећено са 9 разних терета прибележних у јавне књиге а који терети силом § 489. кп. падају јавном продајом.

Али исто тако из огласа се види, да се имање продаје са теретом девојачког издржавања, спреме и удомљења Л. кћери пок. М. П. бив. трг. из Ниша, а од кога је дужник Н. П. ово имање и наследио, према распоредном решењу неспорних дела судије нишког прв. суда од 25. новембра 1922. године, бр. 19538 М. 1226 који се терет не скида.

Па кад је на јавној продаји свима лицитантима продавано и они лицитирали ово имање под овим теретом тужене Л. и кад је тужилачка страна под овим теретом имање купила и када се она на јавну продају није жалила онда она нема више права од онога које је купила, нити може сада да тражи тапију без овог терета. Према оваквом стању ствари, без икаквог је правног значаја и утицаја да ли тапија имања гласи на дужника Н. да ли се Л. раније одрекла свога права, или није, јер тужилачка страна није ни купила имање по тапији, — већ по огласу у Службеним новинама и по протоколу лицитације. Сам тај факат, што се једно имање продаје под теретом издржавања спреме и удомљења једног женског детета врло много утиче на куцше у опредељењу цене. Па кад је тужилачка страна ипак купила под тим теретом, онда се она не може сада тога терета ослободити, а при том тражити извршење јавне продаје. Са ових разлога Апелациони суд се није ни упуштао у детаљну оцену доказа о томе факту да ли се је тужена Л. раније пре удаје одрекла или не. Јер ако га се и jeste одрекла према брату дужнику Н. — она је то право обновила приликом пописа и јавне продаје према лицитантима па и према куцу — тужиоцу, који је пристао да то имање купи и купио под њеним теретом“.

По ревизији тужилачке стране, Касациони суд у Београду закључком од 3. септембра 1938. године, Рев. 754 укинуо је обе пресуде са разлога:

„Основан је ревизијски разлог из т. 4 § 597. грпп. јер је привилни суд, с обзиром на утврђено чињеничко стање дао погрешну оцену спорног питања, када је нашао, да тужилачка страна будући да је спорно имање купила на јавној продаји под теретом издржавања, спреме и удомљења тужене Л. и на продају се није жалила нема више права да докажује, да ли на истом постоји овај терет или не, нити да тражи издавање тапије без овог терета. Овако схватање привилног суда не може се узети као правилно, јер баш када би се и узело као тачно, да је спорно имање тужилачка страна купила под спорним теретом она само услед тога није изгубила право, да у спору доказује, да тај терет на купљеном имању не постоји, и да тражи његово брисање. Уношење овог терета у оглас о продаји не може створити право, које не постоји ако исто не стоји. Да би се могло узети, да постоји нечије стварно право на туђем имању оно мора бити задобијено на начин законом прописан за то право. За службености, са изузетком удовичког ужитка н. пр. меродавни су прописи § 342. у в. § 292. гр. зак. и интаб. уредбе, односно сада § 7. Зак. о изд.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

тапија. Због тога је потребно на првом месту одредити праву природу права, уживања, издржавања, снабдевања и пристojног удомљења, које је по § 397. гр. зак. признато кћерима, када нису наследиле свога оца, а које право и сачињава спорни терет. Тек потом може се правилно оценити, да ли је прибављен на законом прописан начин. Због тога, да би се ово оценило, потребно је утврдити: на основу чега је извршна власт ставила у огласу, да постоји спорни терет на овом имању, да ли на основу извештаја суда о теретима у смислу § 472. гсп. или на основу исказа тужене Л. како то тврди тужилачка страна, па у првом случају и кога је дана уписано у интабулац, књиге, као и је ли се тужена Л. приликом убаштињења дужника Н. одрекла свога права из § 397. гр. зак.“.

Шофери се сматрају као помоћно особље само онда ако послови које они врше имају везе са организованим радом предузећа. (Закључак Касационог суда у Београду од 16. септембра 1938 год. Рев. 800).

У правној ствари тужиоца С. Ј. противу туженика „Срборита“ због неисплаћене зараде од прековременог рада, Трговачки суд у Београду пресудом од 20. октобра 1937. год. По. 495., одбио је тужбени захтев са разлога:

„У својој тужби и на расправи тужилац је преко свога пуномоћника претставио суду да је код туженог друштва био запослен у времену од 1. септембра 1934. год. до 1. маја 1937. год. са месечном платом од 1.200 динара за редовно радно време од 8 часова, док му тужена фабрика није исплатила прековремени рад од 4.160 час, чија одговарајућа награда од 50% по сату преко редовне плате укупно износи 35.942,40 дин.

У своме одговору на тужбу под ред. бр. 3 и на данашњој расправи тужена страна, преко свога пуномоћника оспорила је тужбено тражење, истичући да је тужба непотпуна, као и да је тужиочев обрачун погрешан и његови наводи нетачни, позивајући се на сведоке именоване у одговору на тужбу. Поред тога, на данашњој расправи поднела је и уверење Индустр. коморе, за доказ да је тужена фабрика сезонско предузеће, те тужилац нема право на зараду од прековременог рада.

Суд је делимично извео понуђене доказе и у погледу резултата истих странке се упућују на расправни записник.

Пуном. тужиоца тражио је трошкове по трошковнику а пуном. туженика по умерењу суда.

По проведеној усменој расправи и брижљивој оцени свих навода и поднетих доказа обеју парничних страна у см. § 368. грпп. суд је нашао: Неспорно је међу странкама да је тужилац био у служби код тужене фабрике у времену од 1. септембра 1934. год. до 1. маја 1937. год. са месечном платом од 1.200 дин. § 362. грпп.

Изјавом тужиоца на данашњој расправи, приликом његовог информативног саслушања, утврђено је да је ту службу вршио у својству шофера теретног и луксузног аутомобила тужене фабрике — § 362. грпп.

У § 157. Зак. о радњама, предвиђено је да се у погледу радног времена помоћног особља имају применити одредбе закона о заштити радника, примајући као меродаван и појам помоћног особља у овом питању, дат у § 3. Зак. о зашт. радника.

На основу овлашћења цитираног у § 3. Зак. о зашт. радника, Министар социјалне политике и народ. здравља у својој одлуци ст. бр. 23565 од 19 маја 1931 год. штампаној у „Службеним новинама“ год XIII, 1931. бр. 124—XXXVII, дао је аутентично тумачење овог прописа: да се, поред осталих и кочијаша најмљени за вршење помоћних послова код трговачких и других предузећа, не сматрају помоћним особљем по закону о заштити радника, у погледу одредаба о радном времену, пошто ова лица не стоје у непосредној вези са организованим радом предузећа, како то предвиђа § 2. поменутог закона.

Према наведеним законским прописима и горњој одлуци Министра соц. политике и нар. здравља, тужилац, као шофер, чија се служба уподобљава служби кочијаша, не може се сматрати као помоћно особље тужене фабрике, те за њега не важе прописи Закона о заштити радника, како у погледу радног времена тако и у погледу накнаде за прековремени рад.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Па како је тужилац, у своје информативном саслушању на данашњој расправи признао да приликом склапања уговора о најму, као ни за време трајања службе није уговорио са туженим друштвом ни број радних часова, ни накнаду за евентуални прековремени рад, а да му је тужена фабрика напротив уговорену месечну плату редовно исплаћивала — § 362. грпп. то суд налази да је овим неумесност тужбеног тражења потпуно утврђена, па је све остале понуђене доказе одбио као сувишне — § 371. грпп.“

По призиву тужиоца, Апелациони суд у Београду пресудом од 22. јануара 1938 год. Пл. 1922/37. потврдио је пресуду Трговачког суда са разлога:

„Призивни разлог под 1) о томе: да је трговачки суд погрешно нашао: да је министар социјал. политике и народног здравља у својој одлуци Ст. бр. 23.565 од 19. маја 1931. год. дао аутентично тумачење § 3. Зак. о зашт. радника, тако да је изједначио кочијаша са шоферима, те се као такви не сматрају помоћним особљем по Закону о заштити радника, у погледу одредбе о радном времену, пошто ова лица не стоје у непосредној вези са организованим радом предузећа, па и у погледу накнаде за прековремени рад — неумесан је зато, што и призивни суд стоји на гледишту да је у см. § 3. Зак. о заштити радника, Министар соц. пол. и нар. здравља једини надлежан да даје објашњење по овом питању, а не Министар Трговине и индустрије, јер је пом. одлука Мин. соц. пол. Ст. бр. 23565 од 19. V. 1931. год. опште природе, а тужилац је шофер чија се служба уподобљава служби кочијаша у индустријском предузећу. У осталом ни Министар трг. ни Министар соц. пол. и нар. здравља ни једним законом нису овлашћени да одлучају до случаја посебно дају објашњење на следствено ни за овај случај који је sub judice.

Призивни разлог под 2) — да је погрешно налажење тргов. суда да тужилац нема права на прековремени рад, зато што није приликом уговора о најму, као ни за време трајања службе уговорно са туженим друштвом број радних часова — неумесан је, зато што Закон о зашт. радника штити у погледу радног времена и награде за прековремени рад, само оне раднике који стоје у непосредној вези са организованим радом предузећа — § 3. Зак. о зашт. радника. Њихов прековремени рад послодавца по самом закону, мора платити 50% више, од нормалног радног времена, сходно пропису § 10. пом. закона. Остали радници, нити имају одређено максимално време, нити имају какво право на награду, ако баш и раде више од 8 час. дневно. То право би имали само у том случају, ако би награда за прековремени рад била нарочито уговорена. Како тужилац не спада у категорију радника који по самом закону имају права на награду за прековремени рад, јер он не стоји у непосредној вези са организованим радом самог предузећа. Тужилац је пред судом признао, да никакав уговор са туженом страном о таквој награди није имао. Према томе пресудом првога суда тужилац је правилно одбијен од тужбеног тражења“.

По ревизији тужиоца, Касациони суд у Београду закључком од 16. септембра 1938. год. Рев. 800 укинуо је обе пресуде са разлога:

„Основан је ревизијски разлог погрешне правне оцене — тач. 4 § 597. грпп. јер је погрешно призивни суд нашао да се тужилац као шофер туженог предузећа не сматра помоћним особљем по закону о заштити радника а према одлуци Министарства соц. пол. и нар. здравља Ст. бр. 23565 од 19. маја 1931. год.

Ова одлука протумачена је одлуком Министарства социјалне политике и нар. здравља Ст. бр. 45703 од 20. јуна 1938. год. којом је објашњено, да се шофери не сматрају помоћним особљем по закону о заштити радника у погледу одредаба о радном времену само онда кад послови које они врше нису у непосредној вези са организованим радом предузећа како то предвиђа § 2. истог закона, а да се сматрају као помоћно особље кад послови које они врше имају веза са организованим радом предузећа.

С тога је Касациони суд уважио ревизију због погрешне правне оцене али како у пресуди првог и другог суда није утврђена чињеница да ли је у конкретном случају посао тужиоца био у непосредној вези са организованим радом туженога предузећа или не, т. ј. да ли је радио као лични шофер сопственика предузећа или му је дужност била да вози теретни

WWW.UNILIB.RS

камион са материјалом за рад туженог предузећа, од чега зависи питање да ли улази у категорију помоћног особља или не, као и да ли има право на тражење накнаде за прековремени рад у смислу § 10. зак. о зашт. радника, то Касациони суд није могао преиначити пресуду позивног суда већ је у смислу § 604./ЈУ грпп. донео диспозитивну одлуку“.

Јојач Д. Смљанић,
секретар Касаи. суда у Београду.

Главни дужник и јемац да ће тај дуг бити о року плаћен не могу бити истовремено утужени и осуђени једном пресудом да дуг солидарно плате, већ прво мора бити утужен главни дужник па тек ако се од њега не може дуг наплатити онда наступа обавеза јемца да дуг плати и да буде за то утужен ако то неће добровољно да плати. (Пресуда Касационог суда у Београду Рев. 166/38./1. од 30. новембра 1938. год.).

Срески суд у Прилену пресудом својом од 17. фебруара 1938. год. П.275/37. у правној ствари тужиоца К. П. заступаног по његовом сину К. М. трговцу из П. противу Ј. Ђ. брашнара из П. и Ј. Д. из П. ради исплате дуга у износу од дин. 2260; пресудио је: „Тужени Ј. Ђ. и Ј. Д., оба из П. дужни су исплатити солидарно тужиоцу 2260 дин. главног дуга са 6% годишњег интереса од 26. маја 1937. год. до исплате и накнадити парничне трошкове итд...“

У своје образложењу првостепени суд је навео између осталог ово: „Тужилац тврди да је тужени Ј. Ђ. куповао брашно из његове радње у циљу продаје у својој брашнарској радњи и том приликом остао му дужан утужену суму. Пошто је знао да тужени Ј. Ђ. нема никакве имовине, са којом би могао располагати није му хтео дати робу, на кредит, док му се није подјемчио његов отац Ј. Д. Пре извесног времена тужени су се посвађали и тужени Ј. Ђ. напустио је очеву кућу. Тужилац тражи да му Ј. Ђ. исплати овај дуг, пошто се је обавезао да ће га исплатити ако га Ђ. не плати, али он није хтео. — Тужени Ј. Ђ. признаје да је узимао брашно у тужиоцевој радњи до 30. јула 1937. год. Тврди да је тога дана дао тужиоцу у његовој радњи дужну суму без икакве признанице, пошто ни до тада није никада признанице добијао; да том приликом нико други сем њих двојице није био, као и да му није познато да је његов отац Ј. Д. јемчио за њега. — Тужени Ј. Д. тврди да је тужиоцев син М. долазио к њему пред Ускрс 1937. г. и питао га, да ли може да даје сину му робу на кредит; да му је Ј. Д. рекао да је то његов посао и да ради како хоће, а да му није дао никакво јемство за дуг свога сина. — Суд је после проведеног доказа преслушања сведока: К. Г., П. Р., П. Ј., П. М. и К. М. нашао: Неспорно је међу странкама да је постојао дуг у утуженом износу, само што тужилац тврди да није још исплаћен, док тужени тврде противно. На основу навода тужиоцевог саслушаног као странке суд се је заиста уверио да су истинити његови чињенични наводи, који су поткрепљени и исказима поменутих сведока. Наводима Ј. Ђ. да је платио поменути дуг суд није покљонио веру, пошто се његови искази ни у чему не слажу са исказима сведока К. М. — Што се тиче пак туженог Ј. Д. — оца туженог Ј. Ђ., суд је стао на гледиште, да је фактички дужан платити тражени дуг солидарно са својим сином, пошто се је како се види из исказа преслушаних сведока: П. Р., К. Г. и К. М., заиста обавезао да ће он платити у случају ако не плати његов син. Факт што он моментално не живи заједно са својим сином нема никаквог утицаја на законске последице које проистичу из овог правног одношаја, пошто је он дао пристајак, да буде јемац. — На основу напред наведених чињеница, суд се је уверио да су наводи тужених неоправдани па их је као такве одбио и донео пресуду као у диспозитиву“.

Противу ове пресуде уложили су позив тужени на Округни суд у Прилену, те је позивни суд донео своју пресуду П.л. 39/38. 13. маја 1938. год. која гласи: „Округни суд делимично позив уважава и пресуду Среског суда Прилену П. 275/37. од 17. фебруара 1938. год. укида и делимично преиначује и пресуђује: Тужени Ј. Ђ. дужан је исплатити тужиоцу К. П., трговцу 2260 (две хиљаде двестотине шездесет) динара, главног дуга са 6% камате од 26. маја 1937. год. до исплате и у име парничних трошкова

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

итд. — Тужбу тужитеља у погледу Ј. Д. одбија и обавезује тужиоца да је дужан у року од 15 дана под претњом оврхе исплатити туженику Ј. Д. у име привног трошка 220 (двестотине двадесет) динара. — Суд обавезује Ј. Ђ. да је дужан у року од 15 дана под претњом оврхе исплатити тужитељу К. П. у име привног трошка 220 (двеста двадесет) динара.“ У образложењу своје пресуде између осталог каже: „Разлози из којих су привачи побијали првостепену пресуду јесу: погрешно је првостепени суд оценоно исказе испитаних сведока и нашао да тужени Ј. Ђ. није исплатио утужену суму; суд је погрешно кад је своју пресуду базирао на сведоку К. М. у погледу јемства, јер је његов исказ у супротности са исказом сведока П. М. који је изјавио да је син тужиочев сведок К. М. дошао код туженог Ј. Д. и тражио да ће он платити дуг туженог Ј. Ђ. а да тужени Ј. Д. није хтео да даде такву изјаву. Према § 829. г. з. у овом случају се има узети да је тужени Ј. Д. обичан јемац за дуг туженог Ј. Ђ., а не солидарни дужник. Привачни предлози: да се првостепена пресуда укине и ствар врати првом суду да о њој поново расправља итд. — Тужилац у поднетом одговору на привач остаје при тужби и предлаже да привачни суд привач одбаци и побијану пресуду у целости одобри итд. Даље образлаже, да је првостепени суд по слободној оценоно исказе сведока, да повреде материјалне нема, јер се тужени Ј. Д. обавезао као солидарни платац поред прворед. туженог Ј. Ђ., који је живео у задрузи са својим оцем; те да се у овом случају има применити § 831. г. з. у в. § 545. г. з. — На усменој расправи заступници странака изнели су усмено свој пледоаје итд. — Привачни суд је након усмене расправе одржане у смислу § 580. грпп. донео пресуду према диспозитиву, јер је нашао да је првостепени суд погрешно применио материјалне правне прописе кад је другоредног туженог Ј. Д. солидарно обавезао на исплату главног дуга. Из исказа преслушаних сведока установљавала се, да другоредни тужени Ј. Д. није преузео никакву обавезу, а да ју је и преузео не би постојала солидарна обавеза, већ, просто јемство, које као такво не условљава солидарност. Ако тужени и живе заједно, то тај однос не условљава и обавезу друготуженог. Из тужбе се види да је радња на првотуженог, а да ортак у радњи није друготужени и према томе не може бити солидарности. Солидарности би било у овом случају кад би тужени имали брашнарску радњу у заједници. У погледу прво туженог Ј. Ђ. привачни суд узевши у смислу § 592. грпп. за основ своје пресуде резултат расправе и доказивање како је утврђено у првостепеним списима и у пресуди првостепеног суда — пресудио је према тенору“.

На ову привачну пресуду уложио је ревизију тужилац К. П., на Касациони суд у Београду, и овај је суд дана 30. новембра 1938. г. донео своју пресуду која гласи: „1. Не уважава се ревизија тужиоца К. П., а потврђује се привачна пресуда Окружног суда у Прилепу од 13. маја 1938. г. Пл. 39/38.-2. 2. Да тужилац плати туженику Ј. Д. итд.“ У образложењу своје пресуде највиши суд каже: „Тужилац у ревизији наводи, да је пресуда привног суда у противречности са списима првог суда — т. 3. § 597. грпп. у томе што је првостепени суд на основу изведених доказа утврдио да се тужени Ј. Д. обавезао да плати дуг, те привачни суд није могао оспоравати утврђење те обавезе, пошто није провео доказ поновним саслушањем испитаних сведока на привачној расправи. — Ценећи овај навод ревизије, Касациони суд налази, да је исти законски неоснован, јер се пресуда привног суда у битној тачци не оснива на чињеничкој претпоставци, која стоји у противречности са парничним списима. Привачни суд није изменио чињеничко стање утврђено у првом степену, већ је на основу чињеница које су утврђене у првом степену, дошао до друкчије правне оценоно, него што је она у побијаној пресуди, те је могао своју одлуку донети без поновног извиђања доказа. — Навод у ревизији тужиоца да се пресуда привног суда оснива на погрешној правној оценоно ствари — т. 4. § 597. грпп. у томе, што је привачни суд погрешно применио материјални закон, када туженог Ј. Д. није осудио да дуг у смислу § 831. г. з. плати, већ је нашао да постоји просто јемство и тужбу према њему одбио, не позивајући се на материјални закон, — законски је неоснован. Правилно је привачни суд применио материјални закон, кад је тужбу према туженом Ј. Ђ. одбио, пошто се из утврђеног чињеничког стања не види да је ма какву обавезу, на исплату спорног дуга, на себе примио. Пресуда при-

WWW.UNILIB.RS

зивног суда правилна је и на закону основана и кад би се узело да је тужени Ј. Д. дао јемство, пошто би то јемство било просто јемство — § 829. Г. з. и од туженог Ј. Д. могла би се тражити наплата само у случају када главни дужник није могућан дуг платити, што се утврђује немогућности извршења судске одлуке. Према изложеном наплата дуга од друготуженог, ако би се утврдила немогућност плаћања дуга првотуженог, могла би се само засебним спором тражити, а не овим. Стога Касациони суд није уважио ревизију тужиоца, а потврдио је позивну пресуду — § 604. грпп. — Одлука о трошковима оснива се на пропису §§ 143., 152. и 501. грпп.“

Александар Р. Милован
Судија Окружног суда у Прилепу.

Једна интересантна одлука из области закона о заштити индустријске својине. (Одлука К. Ж. бр. 3/38.).

а) Тужилац С. тужбом својом бр. 9082/37. тужио је фирму Р. из Београда тражећи поништај модела бр. 1259, који је био заштићен код Управе за заштиту Индустријске својине, са разлога: 1) — што модел „гумени ђон за опанак са чунастим кљуном“, није способан за заштиту, јер захтев по моделу гласи: „гумени ђон за опанак, назначен тиме, што има врх у виду кљуна рибарског чуна и што је са доње стране стопала снабдевен пругастим испупчењима у виду рибељег костура, а на пети по ивици снабдевен је појачањем у виду потковичасте траке са још два мала приближно правоугаона појачања“; 2) — што је овакав модел познат код кожних опанака; 3) — што спорни модел није индустријски или занатски производ, већ полуфабрикат; и најзад 4) — да материјал код заштите модела не игра никакву улогу, већ је све једно да ли је овај од коже или гуме, а главну улогу код заштите модела игра спољни облик. Са ових разлога тужба је тражила да се оспорени модел поништи, јер вели се није способан за заштиту пошто није нов.

б) Тужена фирма Р. у своме одговору на тужбу у главном навела је: 1) — да опис и захтев по моделу има само толико значаја, да би се из њега видело шта се од елемената на депонованом предмету жели као модел да заштити. У закону о заштити индустријске својине нема прописа о томе како треба да су састављени опис и захтев по моделу, па се не тражи ни то да мора бити тако састављен да га стручњаци могу употребити и по њему модел израђивати, као што је то потребно код патента; 2) — да гумени ђон за опанак и кожни опанак нису иста врста робе, јер су то два сасвим различита производа, разних производних предузећа и предмет су потпуно два различита поступка израде; 3) — да спорни модел није полуфабрикат, већ један финални индустријски производ, који се као такав пушта у промет. Па и када би било тачно што тужилац тврди, да се он не може да употреби без додатка кожних или других делова, ипак је способан за заштиту, јер се у § 36. закона о заштити индустријске својине изрично каже, да је модел свако пластично тело које се употребљава на каквом индустријском или занатском производу, а несумњиво је тачно да се оспорени модел употребљава за обућу.

в) Одбор за оспаривање својим решењем бр. 18276/37. решио је: „Тужбени захтев тужиоца С. ради поништаја модела бр. 1259 туженика Р., усваја се у погледу оног дела захтева по моделу у коме се заштићује гумени ђон за опанак који има врх у виду кљуна рибарског чуна, те се модел у погледу овог дела захтева поништава у смислу § 46. у в. тач. 2. § 38. закона о заштити индустријске својине, и услед тога се захтев по моделу ограничава на следеће: „Гумени ђон за опанак, назначен тиме, што има врх у виду кљуна рибарског чуна познатог облика и што је са доње стране на стопали снабдевен пругастим испупчењим у виду рибељег костура а на пети по ивици снабдевен је појачањем у виду потковичасте траке са још два мала приближно правоугаона појачања“. У разлозима ове своје одлуке Одбор за оспаривање, између осталог вели: „... па како је ногорно познато да је овакав облик кљуна, код кожних опанака, много пре пријаве оспореног модела био познат и у јавној употреби у разним деловима наше државе“.

„Моделом се штити творачка идеја облика индустријског или занатског производа, што потврђује и § 39. зак. о инд. својини, те је отуда прелевантан материјал од кога је производ израђен, као и сам начин израде. Овом захтеву не противи се ни пропис § 40., јер је врста робе много шири појам и изменом материјала туженик није изменио и врсту робе, која је у овом случају без сумње иста т. ј. опанак односно ђон за опанак“.

г) Против горње одлуке Одбора за оспоравање, туженик се је жалио Касационом одбору, и у својој жалби између осталог навео је:

1) „Да гумени ђон и кожни опанак није истоветан производ јер је гумени ђон индустријски производ док је опанак занатски производ. Између ових производа нема ничег заједничког; моделом се не штити „творачка идеја“, како то у своме решењу (разлозима) тврди Одбор за оспоравање, облика једног индустријског производа или занатског. Идеје се код индустријске својине не заштићују већ нови облик конкретног производа.“

2) Да материјал игра пресудну улогу код заштите модела, и постоје велики број случајева код Управе за индустријску својину где су заштићени исти модели али од другог материјала.

3) Заштита модела је једна специјална врста заштите умних творевина, јер и модел представља један мали изум на пољу занатске или индустријске производње. Тај изум нема додуше онај карактер као код патента, где се претпоставља решење извесног техничког проблема, већ се он састоји у творевини једног новог облика индустријског или занатског производа, који својим спољним обликом или практичношћу употребе треба да има извесне предности над осталим производима исте врсте.

д) Касациони одбор при управи за заштиту индустријске својине решењем својим бр. 3/38. оснажио је решење Одбора за оспоравање са извесним малим изменама у погледу захтева о моделу. Према томе овај је спор окончан у ствари на штету тужене стране, јер је модел тужене стране делимично поништен. Делимичним поништајем овога модела дата је могућност свакоме да израђује робу у сличном моделу, а да на тај начин не окрњи право модела које има тужена страна на поменутом моделу. Према нашем мишљењу одлука Касационог одбора којом је оснажена одлука Одбора за оспоравање није правилна нити на закону заснована јер ако се узму наводи жалбе, као и одговор на тужбу, као и текст закона о заштити инд. својине, онда излази да је модел који је оспорен испунио све законске услове за заштиту, те није могао ни бити делимично поништен, у толико пре што је Управа за заштиту индустријске својине при тражењу заштите модела ценила све околности и нашла: да је модел који је презентирао од тужене стране способан за заштиту. Дакле, није после овога могла та иста Управа преко свога одбора за оспоравање да нађе да модел нема услове за заштиту и да га делимично ништи. Овим се доводи у питању стабилност решења саме Управе а тиме се ствара и несигурност у примени одредаба закона о заштити индустријске својине, а да и не говоримо какве реперкусије овакве одлуке имају на наш привредни живот.

Др. Бор. Д. Пешковић
правни референт Мин. Саобраћаја.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Седница од 25. јануара 1939. год.

Одобрен је упис у именик адвоката Димитрију Протићу са седиштем у Београду.

Одобрена је президијална одлука Бр. 148 од 23. јануара 1939. год. којом је пок. Добривоју Петковићу постављен за преузиматеља адв. Божићар Стојковић само за спор Милована Смиљанића противу цркве Св. Марка

Одобрен је упис у именик адв. приправника и то: Михаилу Крупежу на вежби код адв. Јована Велимировића у Београду са почетком вежбе од 7. јануара 1939. год.; Даници Константиновић на вежби код адв. Милана Константиновића у Смедереву са почетком вежбе од 9. јануара 1939.

www.unjib.rs

Светиславу Вујадиновићу на вежби код адв. Николе Гавриловића у Крагујевцу са почетком вежбе од 16. јануара 1939. год.; Новици Николићу на вежби код адв. Срете Вукашинца у Младеновцу са почетком вежбе од 13. јануара 1939. год.; Мирку Ђуковићу на вежби код адв. Драгомира Исаковића у Београду са почетком вежбе од 17. јануара 1939. год.; Андрији Славују на вежби код адв. Боровоја Каменовића у Београду са почетком вежбе од 12. јануара 1939. год.; Батрићу Делевићу на вежби код адв. Милана Грубића у Београду са почетком вежбе од 16. јануара 1939. год.; и Ђури Нинчићу на вежби код адв. Божидара Влајића у Београду са почетком вежбе од 18. јануара 1939. год.

Одобрени су прелази адв. приправницима: Станиши Илићу од адв. Љубише Трифуновића код адв. Зарије Матића у Београду; Андрији Трпковићу из канцеларије пок. Добривоја Петковића код адв. Војислава Милошевића у Београду; Милану Чарапићу од Драгише Здравковића код адв. Слободана Стојановића у Београду; Др. Драгољубу Кечкићу из канцеларије пок. Добривоја Петковића код адв. Др. Николе Вуче у Београду; и Слободану Суботићу од адв. Живка Шушића код адв. Др. Радивоја Јовановића у Београду.

Избрисан је из именика адв. приправника Димитрије Сверчков под 1. јан. 1939. год. због ступања у државну службу.

Примљен је са захвалношћу поклон адв. Властимира Стевановића из Београда за коморину библиотеку, који се састоји из 18 књига од разних аутора из области права.

Примљен је са захвалношћу прилог г. Светозара Стојадиновића трг. из Београда у 500.— дин. за добротворни фонд у знак поштовања и сећања на пок. Добривоја Петковића, његовог тридесетогодишњег заступника.

Седница од 1. фебруара 1939. год.

Одобен је упис у именик адвоката Станоју Динићу са седиштем у Алексинцу.

Одобрено је пресељење канцеларије адв. Љубомиру Шантрићу из Београда у Владимирце.

Одобен је упис у именик адв. приправника: Ратку Милисављевићу код адв. Димитрија Павловића у Београду са почетком вежбе од 23. јануара 1939. год.; Храниславу Божиновићу код адв. Косте Трајковића у Београду са почетком вежбе од 21. јануара 1939. год.; Војиславу Бобаревићу код адв. Радована Николајевића са почетком вежбе од 23. јануара 1939. год.; Светозару Вукомановићу код адв. Витомира Јевтића у Крагујевцу са почетком вежбе од 25. јануара 1939. год.; Борисаву Павићевићу код адв. Милована Николића у Крагујевцу са почетком вежбе од 25. јануара 1939. год.; Миловану Стојићу на вежби код адв. Милије Јовичића у Ужицу са почетком вежбе од 25. јануара 1939. год.; и Миловану Вуковићу код Мартиновића Арсенија у Београду са почетком вежбе од 25. јануара 1939. год.

Одобен је прелаз адв. приправницима: Радмилу Тадићу од адв. Др. Драгољуба Росића код адв. Љубомира Шантрића у Владимирцима; Борислави Влајић од адв. Младена Вукомановића код адв. Миодрага Влајића у Крагујевцу; и Бошку Ђуричићу од адв. Драгутина Пиндића из Јагодине код адв. Јураја Гатина у Параћину.

Избрисан је из именика адв. приправника Љубиша Сретеновић из Смедерева под 2. нов. 1938. год. због ступања у државну службу.

Седница од 8. фебруара 1939. год.

Одобен је упис у именик адвоката Светиславу Пауновићу са седиштем у Београду.

Одобен је упис адв. приправницима: Браниславу Живановићу код адв. Др. Драгића Јоксимовића у Београду са почетком вежбе од 10. јануара 1939. год.; Божидару Васиљковићу код адв. Драгољуба М. Ђорђевића у Београду са почетком вежбе од 4. фебруара 1939. год.; Мирку Томићу код адв. Драгомира Рафајловића са почетком вежбе од 3. септембра 1938. год.; Светозару Кокотовићу код адв. Лазара Кречковића са почетком вежбе од 26. јануара 1939. год.; Миловану Ћосићу код адв. Макевија Ђурића

у Богатићу са почетком вежбе од 26. децембра 1938. год.; Радосаву Марковићу код адв. Алексе Луковића у Неготину са почетком вежбе од 13. јануара 1939. год.; и Радомиру Лазићу код адв. Чедомира Јоцића са почетком вежбе од 2. фебруара 1939. год.

Одобрен је прелаз адв. приправницима: Др. Живојину Поп Коцићу од адв. Др. Ненада Грисогона код адв. Николе Војводића у Београду; Тодору Попадићу од адв. Миладина Вукомановића из Крагујевца код адв. Душана Илића из Краљева; и Михаилу Влајинићу од адв. Боривоја Каменовића код адв. Милоја Арсеновића у Београду.

Избрисан је из именика адв. приправника Фадил Маглајлић под 23. дец. 1938. год. по одјави принципала.

Седница од 15. фебруара 1939. год.

Одобрен је упис у именик адвоката Др. Вјекославу Милетићу са седиштем у Београду.

Одобрен је упис у именик адв. приправника: Синиши Аћимовићу код адв. Др. Радивоја Воркапића са почетком вежбе од 13. фебруара 1939. год.; Зорану Будишину код адв. Стојана Продановића са почетком вежбе од 16. јануара 1939. год.; Андрији Милутиновићу код адв. Вељка Николића у Зајечару са почетком вежбе од 6. фебруара 1939. год.; Надежди Ристић код адв. Антуна Бојовића са почетком вежбе од 2. фебруара 1939. год.; Зарији Поповићу код адв. Др. Данила Грегорића са почетком вежбе од 29. октобра 1938. год.; и Војиславу Нешковићу код адв. Гвоздена Целатовића у Јагодина са почетком вежбе од 8. фебруара 1939. год.

Избрисан је из именика адв. приправника Алимпије Марковић под 16. јан. 1939. год. по одјави принципала.

ПРИКАЗИ

Др. Никола Ђ. Симић: Смендова интеграциона теорија о држави и праву. Београд 1937. год. стр. 142 (теза).

Писац горње расправе, која је презентована као докторска дисертација на Правном факултету Београдског Универзитета, написао је до сада неколико веома запажених расправа из области јавног права, а горе цитирано дело јавља се као круна његовог рада из ове правне дисциплине. Писац је уложио доста труда око обраде своје тезе и ако је запослен у државној служби и ако може се рећи нема времена за научни рад. Али ипак он је нашао времена да се посвети и научном раду, и тако после дубоке студије о питању коме је посветио свој рад он је дао једно дело трајне вредности. Питање теорије о држави није обично правно питање, јер оно ни до данас није решено дефинитивно. Постоје разне теорије о схватању државе и права које су конструисане од научника познатих у науци о држави. У ове спадају поред Лабанда, Мајера, Дигна, Слободана Јовановића, Јелинека, Келзена и т. д. и Сменд. Писац је на детаљан начин, путем критичке анализе, приказао Смендову интеграциону теорију о држави и праву. На првом месту писац се бави разним методама у праву где спадају: политичка (Блунчли), правна (Лабанд), правно-социолошка (Јелинек), чисто правна (Келзен), феноменолошка (Лит) и духовна (Сменд). После ове опште напомене о разним методама у Јавном праву писац излаже схватања о Држави и праву, питање које је и данас спорно. Питање шта је предходило праву или држава решено је на разне начине у теорији Јавног права. Велики број писаца из ове научне дисциплине бавио се је овим питањем и дао различите закључке. О овом питању се је бавио и Сменд чије гледиште писац детаљно аналише у својој горе помнуту делу. Писац нам на један прегледан начин излаже питање интеграционо-правно-уставне теорије чији су заступници у Јавном праву: Јелинек, Келзен и Сменд. На овом месту писац излаже питање: о Уставу, државним органима, државним функцијама, државним формама и т. д. У трећем делу писац излаже разне критике о појму државе и права и на њима се доста задржава. У својој доста опширном закључку писац износи добре стране Смендове теорије о праву и Држави и изјашњава се за

WWW.UNILIB.RS

исту. Најзад писац у своме закључку вели, између осталог: „Смендова интеграциона теорија, као социолошка, правна духовна и филозофска теорија, која обухвата све факторе државног живота, јесте позитивна и трајна теорија о држави и праву, заснована на научној основи и стварности, без икакве тенденције за обзиром на дух времена када је постала, и на средину у којој је произишла“.

Као што се види из овог нашег кратког приказа, питање о коме се говори у горе цитираној књизи г. Симића, спада у веома компликовано питање из области државно-правне теорије, те је појава ове књиге добро дошла за даља изучавања питања која се односе на државу и право. Рад је веома солидан, а то се види из литературе коју је писац при изради своје књиге употребио.

Др. Бор. Д. Пешковић.

Das Schweizerische Strafgesetzbuch. Herausgegeben und erläutert von Prof. Thomann und Prof. Dr. A. V. Qverbeck, Zürich 1939.

Тек 3. јула прошле године завршила се борба кантона око доношења јединственог швајцарског Казненог законика. Овај законик ступа на снагу 1. јануара 1942. године, а дотле кантони и савезна држава имају да изврше потребне припреме за увођење овога закона.

Ове три године послужиће швајцарским судијама, државним тужиоцима и правозаступницима, којима ће се поверити примена овог закона, да се што боље упознају са новом материјом. Али они су већ сада добили и потребан приручник у виду Коментара швајцарског Казненог законика од познатих правних писаца професора Др. Тормана и Др. Квербека, који ће бити од користи и страним правницима.

Коментари су, противно систематском излагању, у главном потсетници. Њихов значај је у томе, да могу — много више него један уџбеник — да се упусте у детаље. Стога се коментар узима као саветник онда, када се хоће да провери далекосежност јединог правног прописа.

И ако је ово дело изишло одмах после неколико месеца од појаве новог швајцарског Казненог законика, оно у ствари претставља један ретко брижљиво редиговани коментар.

Професори Др. Торман и Др. Квербек спадају у оне швајцарске кривично-правни научнике, код којих је одувек догматика стајала на челу њиховог научног стварања. Зато су они позвани за коментаторе. Усто је професор Др. Торман годинама веома активно учествовао у припремним радovima око доношења савезног Казненог законика.

Страни правници при читању овог Коментара опазиће да је исти писан доста популарним језиком. Али то је разумљиво, када се зна, да је у Швајцарској кривично правосуђе поред правника поверено и ланцима. И овим круговима, као и широком народним слојевима, хоће овај Коментар да буде путоказ. Научна употреба није тиме сужена.

У осталом продубљавање у све појединости закона могућно је тек у току практичне употребе и појаве за сада још латентних проблема.

За науку и праксу од особитог су значаја у овом делу још и обилата обавештења о литератури, која се односи на поједина поглавља новог законика.

Милорад Антоновић, адв.

Љубомир Хофмановић: Зборник најновијег инвалидског законодавства 1939. Београд, 1939. Издање пишчево. Стр. 210.

Као начелник Министарства социјалне политике и народног здравља г. **Љубомир Хофмановић** приређивач и коментатор најновијег инвалидског законодавства до 1939. год. бавио се је и по своме положају и као правник инвалидским законодавством у свима његовим фазама. Тако је раније издао Зборник инвалидског законодавства у 1929.—1938. год. који је омогућио свима заинтересованим а нарочито адвокатима и судијама лако сналажење у овом компликованом законодавству. Његов најновији Зборник који приказујемо нужна је допуна ранијем Зборнику, јер садржи Уредбу о ратним инвалидама и осталим жртвама рата, са другим законима и уредбама који

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

су неопходни за правилно разумевање инвалидског законодавства а који су: Закон о одликованима орденом Карађорђевог звезде са мачевима и Правилник за извршење овога закона, Закон о добровољцима, Уредба о издавању државних обвезница ратним добровољцима у место аграрне земље, Правилник о исплати инвалидских припадљности, Прописи о руским ратним инвалидима, Закон о државном надзору над ра о м инвалидских друштава, Упуство за процену привредне неспособности ратних инвалида, Означење седишта инвалидских судова и инвалидских комисија и установа за лечење и смештај ратних жртава са Таблицама израчунатих припадљности инвалида и Регистром.

Зборник садржи напомене о важнијим одредбама ранијих инвалидских закона у погледу рокова за пријаве, затим у погледу поновног суђења и ревизије инвалидских потпора у 1923. год., којима се јасно и прегледно означавају права и дужности инвалида по овим важним питањима.

Главни део Зборника посвећен је Уредби о ратним инвалидима и осталим жртвама рата од 1. децембра 1938. год. која је обнародована у Службеним новинама бр. 278. од 3. децембра 1938. год., када је ступила на снагу. Текст Уредбе врло је прегледно изложен а сваки пропис садржи детаљан коментар уз упоредна излагања с погледом на раније инвалидско законодавство. Кроз Коментар добија се претстава о еволуцији овога важног законодавства, на коме је г. Хофмановић много сарађивао. Такође нејасни текстови објашњени су стручно уз упућивање на одговарајуће прописе. Префеђивач Зборника г. Хофмановић уложио је све своје чиновничко и правничко искуство, па се може сматрати његов Зборник као потпуно успео, јер је путем приказивања односних одредаба Уредба постала приступачна баш оним најширим народним слојевима који су најтеже погођени а најмање заштићени инвалидским прописима.

Зато горњи Зборник нарочито препоручујемо адвокатима и судијама и свима онима које ова питања интересују.

Др. Видан О. Благојевић, адв.

НЕКРОЛОЗИ

† Коста Ј. Тимотијевић

После дуже болести 1. фебруара 1939. год. преминуо је дугогодишњи београдски адвокат, Министар правде, народни посланик и сенатор Коста Ј. Тимотијевић. И ако тешко болестан, пок. Коста није био изгубио познату своју ведрину и интересовање за правне и политичке ствари, тако да је само смрт могла да га одвоји од та два његова животна стремљења: адвокатуре и политике.

Рођен 21. маја 1870. год. у Грошници, срез гружански, стари округ крагујевачки, пок. Коста основну школу свршио је у Грошници, гимназију у Крагујевцу, правни факултет у Београду, па је по свршеном школовању 1895. год. постао судски писар, да 28. октобра 1898. год. пређе у адвокатуру у Смедереву. Ту је почео свој први адвокатски посао у коме је се истакао солидним познавањем закона и народног живота и савесним заступањем па је убрзо изашао у прве редове међу адвокатима. Одмах иза тога, по навршеним годинама, бива биран од смедеревског округа за народног посланика и то на првим парламентарним изборима по завођењу парламентарног режима у Србији 8. септембра 1903. год. па све до 6. јануара 1929. год. непрекидно овај округ заступа у народним скупштинама Краљевине Србије и Краљевине Југославије. У исто време бави се активно адвокатуром.

Пок. Коста био је у два маха Министар правде и једанпут Министар унутрашњих дела. Као Министар правде извршио је неколико значајних законодавних реформи. Он је пре рата предложио и спровео укидање усмених тестамената а такође предложио је и спровео Закон о преношењу извршне и иследне власти са полиције на судове, установљавајући градске односно среске судове.

На своме послу као адвокат и политичар био је ретко савестан. По скромности одавао је расног Шумадинца, па је чекао да његове ванредне

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

правничке и државничке способности дођу до изражаја, што није остало незапажено од оних који су давали власт, тако да је пок. Коста могао на највишем министарском положају да користи народу и држави без икакве личне и материјалне користи за себе. Зато је пок. Коста умро као сиромаш човек, ма да би према његовом адвокатском раду и политичким положајима требао иза себе да остави велику имовину, наравно с погледом на послератне појмове. Али је у толико искреније ожаљен од многобројних другова и пријатеља који у пок. Кости губе оданог друга и пријатеља и поштеног човека који је служио за пример друговима.

У име Београдске адвокатске коморе на погребу 2. фебруара 1939. год. са пок. Костом опростио се је претседник г. Владимир Св. Симић толим говором у коме је своцирао успомену на ретког адвоката и друга и колегу пок. Косту. Подвукао је нарочито његов незаинтересован рад у адвокатури и политици, његове заслуге као Министра правде, за право и адвокатуру и његово сиромаштво под којим мења пролазни живот оним вечитим.

Уз учешће великог броја адвоката, судија и политичара, пок. Коста предат је матери земљи 2. фебруара 1939. год. искрено ожаљен од свих оних који су га познавали и који су га волели.

Слава пок. Кости Л. Тимотијевићу.

† Миливоје Вукосављевић

За ово кратко време од Нове године адвокатски ред је изгубио три своја врсна члана и претставника: пок. Добру Петковића, пок. Косту Тимотијевића и 18. фебруара 1939. год. Миливоја Вукосављевића дугогодишњег београдског адвоката.

Пок. Миливоје умро је у 52. години живота у пуном напону снаге и стварања, однешен кратком али тешком болешћу испред својих милих и драгих и својих другова — адвоката и судија. Нико није очекивао овако брз крај, када смо до недавно виђали пок. Миливоја на послу расположеног и способног, спремног да брани права својих властодаваца и да дискутује о праву и правним проблемима. Његово присуство у нашим редовима било је потребно, јер је пок. Миливоје уносио у свој посао предатна схватања омладинца који је васпитан са уверењем да се и отаџбини и позиву треба поштено предати и служити им.

Рођен у Шапцу, пок. Миливоје тамо је завршио основну школу и гимназију, а правни факултет у Београду. Рано је се одао адвокатури у којој је имао лепих успеха, јер је због својих правничких способности био пуномоћник многих крупних клијената.

У војсци пок. Миливоје имао је чин резервног артиљериског мајора. Са тим чином завршена је његова каријера резервног официра који је на бојном пољу у најтежим тренутцима показао да је готов да жртвује све што му је најдражије па и живот када је у питању отаџбина. Као храбар официр, васпитан у предатном омладинском схватању о дужностима, пок. Миливоје борио се је не штедећи себе, у уверењу да тим врши само своју најсветију дужност па зато ни од кога није тражио никаква признања. Признања су ипак дошла у виду одлијача која су красила његове груди.

Услед ратних невоља и тегова пок. Миливоје је носио у себи болку која га је и у смрт отерала онда када је био најпотребнији својој породици и својим друговима. И он је једна од многобројних жртава ратних напора и тегова и тешког адвокатског посла који не штеди људе. Одлази онда када смо се најмање надали и зато нам је његов губитак теже пао.

Адвокати губе у пок. Миливоју искреног друга, а породица нежног супруга и оца. У толико је наша жалост већа.

Слава пок. Миливоју Вукосављевићу.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Бранич ће доносити садржаје свих правних часописа код нас.

Југословенски економист. Главни уредник Др. Душан М. Пантић. Садржај бр. 1. год. IV, за јануар 1939.: Антоније Тасић: Проблем пласмана математичке резерве с гледишта државног надзора над осигурава-

јубим предузећима; Владимир В. Розенберг: Приватне хартије од вредности. — Привредни и друштвени живот. — И т. д.

Мјесечник, гласило Правничког друштва у Загребу. Уредници: **Др. Едо Ловрић** и **Др. Иво Политео**. Садржај бр. 1. год. LXV, за јануар 1939. год.: Два закључка прве седнице Стола седморице у питању уздржавања жене, од Др. Јосипа Трговчевића; Дјелокруг кривичнога вијећа Округнога суда, од Др. Јована Катрића; Приватно-правна страна грађевинскога закона, од Др. Мирослава Мухе; С првог међународног криминалошкога конгреса у Риму, од Др. Станка Франка; Др. Никодем Јакшић претстојник унутрашњег одјела бивше хрв.-слав.-далм. земаљске владе, од Др. Еда Ловрића. — Правосуђе. — Књижевност. — Сваштите.

Правосуђе, часопис за судску праксу и законодавство. Уредник **Стојан Јовановић**. Власници и издавачи: **Др. Иво Матијевић** и **Стојан Јовановић**. Оснивачи: **Др. Иво Матијевић**, **Др. Фердо Чулиновић** и **Стојан Јовановић**. Садржај бр. 1. год. VIII, за јануар 1939. год.: Грађанско право: Никола Распоповић: Етажна својина; Др. Ана Божић: О повраћају мираза, Миливоје Станковић: Примена Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова на самонасељенике у јужним крајевима. — Кривично право: Др. Анте Шумановић: Приватни учесник имаде право предавати непосредну оптужницу; Новак Перовић: Тумачење и примена § 141. к. з.; Др. Ханс Бауер: Урачунавање истражног затвора по објављивању првостепене пресуде у казну. — Разни чланци: Стојан Јовановић: Припремање адвокатског подмладка. — Белешке. — И т. д.

Полиција, часопис за политичко-управну, полицијску, судску и самоуправну праксу. Уредник **Васа Лазаревић** са уређивачким одбором. Садржај бр. 1. год. XXVI, за јануар 1939. год.: Уредништву полицијског часописа „Полиција“ (поводом двадесетогодишњице), од Др. Ант. Величара; Честитка двадесетогодишњице „Полиције“ од Др. Шуца. — Чланци и расправе: Кривична одговорност лекара и надрилекара, од Др. Јураја Кулаша; Извршна власт на јавној лицитацији стара се да се иста одржи по закону и не прима на себе никакву обавезу по грађанском закону, од Др. Видана О. Благојевића; Основи регистрационе дактилоскопије, од Др. Ханса Бауера; Идентификацијске исправе у италијанском полицијском праву од Владимира Кантега; За правилност полицијске службе, од Божидара А. Вељковића; Потреба допуне уписа породичне задруге у земљишним књигама — начин књижног отуђења по оптерећењу дела задругара, од Милоша Станишића; За бољи живот нације и државе, од Др. Грге Божића; Социјални проблем садашњости и криминална статистика, од Сергија Бубељ-Јароцког. — Пракса од Др. Јосипа Брусића, Љубомира Ж. Јевтића, Јована Д. Смиљанића и Негослава Оцокољића. — И т. д.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 26. јануара до 15. фебруара 1939. год.:

Бр. 22.-V, од 31. јануара 1939. год.: 37) Закон о конвенцији између Краљевина Југославије и Румуније о вези југословенских и румунских железница мостом на Дунаву између Кладова и Турну-Северина.

Бр. 24.-VI, од 2. фебруара 1939. год.: 38) Закон о уговору о настањивању, о трговини и о пловидби, са специјалним протоколом и завршним протоколом, Санитарно-ветеринарској конвенцији са Завршним протоколом и Конвенцији о пограничном промету са закључним протоколом између Краљевине Југославије и Краљевине Румуније. — 39) Указ о отварању непотпуне женске реалне гимназије у Битољу. — 40) Уредба о измени и допуни Уредбе о југословенском портфељу бившег „Феникса“ друштва за осигурање живота у Бечу од 16. децембра 1936. — 41) Велесајмови у Љубљани — званично признате изложбе. — 42) Међународни сајмови у Загребу — званично признате изложбе. — 43) Измене у Правилу за вођење евиденције помораца. — 44) Исправка чл. 42. Правилника за извршење Закона о вину. — 45) Ранг трговачких школа. — 46) Наредба о контроли извоза коња. — 47) Телефонски саобраћај. — 48) Исправка Упу-

та о Краљевским одликовањима, њиховом рангу и ношењу.

Бр. 28.-VII, од 7. фебруара 1939. год.: 49) Уредба о изменама и допунама Уредбе о устројству и делокругу претстојништва градске полиције. — 50) Правилник о употреби средстава фонда за помагање задругарства. — 51) Правилник о теренском раду техничких чиновника и службеника одељења катастра и државних добара Министарства финансија и подређених му установа, као и отсека за катастар и државна добра при финансијским дирекцијама те подручних им катастарских управа. — 52) Преглед државних расхода и прихода за месец децембар и за период април—децембар 1938., по буџету за 1938./39. — 53) Напуштање браника на путним прелазима. — 54) Измене Уредбе о примању у службу и распоред звања службеника финансијске контроле. — 55) Измене и допуне Правилника о стручним курсевима за кадете и поручнике трговачке морнарице. — 56) Наплата специјалних такса на уверење завода за унапређење спољне трговине. — 57) Телефонски саобраћај.

Бр. 30.-VIII, од 9. фебруара 1939. год.: 58) Правилник о саставу и раду Врховног саветодавног одбора за пољопривредна истраживања и огледе и његових помоћних органа. — 59) Правилник о начину билансирања хартија од вредности у које су уложене математичке резерве. — 60) Објашњење о вршењу активног и пасивног изборног права по Уредби о избору већника трговачких, индустријских и занатских комора. — 61) Допуна чл. 4. Правилника о регулисању промета девизама и валутама. — 62) Ново насеље — Гајево.

Бр. 34.-IX, од 14. фебруара 1939. год.: 63) Оснивање од априла 1939. год. Државне овчарске селекцијске станице у Госпићу. — 64) Правилник о устројству и раду овчарске селекцијске станице у Госпићу. — 65) Упустава за снабдевање земље течним горивом у миру, приправном, мобилном и ратном стању. — 66) Измена чл. 11. Царинског правилника за међународне сајмове узорака. — 67) Образовање нове катастарске управе у Доњем Милановцу. — 68) Исправка расписа о новој емисији товарних листова за међуградски споровоз и брзовоз и новој емисији марака од 10 и 15 динара за наплату таксе за путни фонд. — 69) Исправка у Уредби о измени закона о опojним дрогама. — 70) Исправка у Правилнику о употреби средстава фонда за помагање задругарства.

Бр. 35.-X, од 15. фебруара 1939. год.: 71) Указ о поступном претварању Непотпуне женске реалне гимназије у Бања Луци у Потпуну женску реалну гимназију. — 72) Уредба о изменама и допунама Списка луксузних предмета уз Уредбу о разрезу и наплати пореза на луксуз О. п. бр. 64914/32. са свима њеним доцнијим изменама и допунама. — 73) Правилник о непосредној продаји производа из Државних рударских предузећа. — 74) Прагматика особља Државне хипотекарне банке. — 75) Докази порекла робе за стране поштанске пошиљке. — 76) Саображење рада осигуравајућих друштава одредбама Уредбе о надзору над осигуравајућим предузећима. — 77) Припадање среза окупанског у техничком погледу Техничком одељку при Среском начелству у Славонској Пожеги. — 78) Објашњење о ослобођењу од заједничких бановинских трошарина предмета намењених војним и друштвеним установама. — 79) Образовање нове Катастарске управе у Кучеву.

НОВЕ КЊИГЕ

Др. Драг. Аранђеловић Предавања из Римског права. Приредио Др. Бранислав Недуљковић асистент Универзитета. Штампарија Привредник. Београд, 1938, стр.428.

Prof. Salvatore Galgano *Ciurisprudenza comparata di Diritto internazionale privato. Volume IV: Rassegne di Giurisprudenza: Danzica, Austria, Paesi Bassi, Gran Bretagna, Edizione dell' Istituto di Studi Legislativi. Roma, 1938. p.p. 399*

Др. Иво Матијевић и Др. Фердо Чулиновић Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу. 21. свеска (9. свеска треће књиге). Издање штампарије „Светлост“, Београд, 1939. стр. 1257 — 1326. (Латинцом).

Др. Илија А. Пржић: Законодавство Српске православне цркве — Закон о српској православној цркви; Устав Српске православне цркве са спроведбеном наредбом и начелним одлукама патријаршког управног одбора; Закон о избору Патријарха Српске православне цркве; Уредба о Патријарху и архијерејима и њиховим припадностима; Уредба о парохиском свештенству Српске православне цркве и његовим активним и пензиониским припадностима; Уредба о црквенојерархиским службеницима Српске православне цркве и њиховим припадностима; Уредба о организацији патријаршиске управне канцеларије и осталих канцеларија за спољну црквену управу. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д. у Збирци закона, св. 40. Београд, 1939. стр. 440.

Др. Борислав Т. Благојевић: Посебни део Облигационог права — уговори, једнострани правни послови, грађвнско-правни деликти. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д. Београд, 1939. стр. 323.

Живојин С. Којић Збирка образаца по интабулационим, земљишно-књијним, извршним и ванпарничним стварима. Друго прерађено и допуњено издање. Издање пишчево. Београд, 1939. стр. 484.

Raphaël A. Levitch: La Collaboration dans l' Application des Sanctions prévus à l' Article 16 du Pacte de la Société des Nations. Préface de Maurice Bourquin. Editions A. Pedone. Paris, 1938. p.p. 199.

Власник и издавач Б р а н и ч а је Адвокатска комора у Београду коју претставља претседник **Владимир Св. Симић** адвокат.

За Штампарију „Светлост“ М. Вајзер, Краљице Наталије 88 — Београд.